

repertoárová příloha as

Divadelní hry prověřené jevištěm opus 48.

V pořadí již 48. textem otištěným v současné repertoárové příloze Amatérské scény je hra **Jaromíra Břehového** **Rejžák z Prahy**. Jedná se o původní hru, která byla poprvé uvedena v autorově režii v divadelní sezoně 2005/2006 divadelním souborem Žlutičan ve Žluticích na Karlovarsku. Soubor se s ní zúčastnil v roce 2006 oblastní přehlídky venkovských divadelních souborů ve Žluticích a odtud byl nominován na národní přehlídku Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou 2006. Úspěšné uvedení na půdě národní přehlídky bylo stvrzeno několika oceněními, včetně ceny Jaromíru Břehového za text hry, navíc pak doporučením inscenace do programu Jiráskova Hronova 2007.

Ing. Jaromír Břehový, narozený 1952, pochází z Pardubic. Vystudoval Vysokou školu zemědělskou v Praze. Pracoval jako technicko-hospodářský pracovník, poté byl tři roky ředitelem domu kultury a od r. 1992 je zaměstnán jako bankovní manažer. Od roku 1986 je vedoucím souboru, režisérem a hercem divadelního souboru Žlutičan, pro který, kromě Rejžáka z Prahy, napsal ještě komedie Otylka (2001) a Macourek měl pravdu (2003). Všechny tři tituly byly psány na tělo jednotlivým hercům souboru. Jak autor uvádí, hlavním důvodem jeho tvorby nejsou literární ambice, nýbrž velmi specifické složení mateřského souboru a s tím související obtížnost výběru vhodných her. Pokud jde o repertoár, je divadelní soubor Žlutičan typickým venkovským souborem, hrajícím výhradně komedie, zaměřeným především na tradiční divácký okruh v místech, kde pravidelně vystupuje. Jeho nejvýraznějšími inscenacemi byly Komedie o chytrosti (1987), Generálka Jeho Veličenstva (1988), S tvou dcerou ne (1999), Dlouhý, Široký a Krátkozraký (2001), Otylka (2002), Macourek měl pravdu (2003), Dobytí severního pólu Českou Blaženou Němcovou (2004) a Rejžák z Prahy (2006). Nejedna z nich byla s úspěchem uvedena na národní přehlídce ve Vysokém nad Jizerou. (MS)

Dramaturgický pendant ke hře Jaromíra Břehového Rejžák z Prahy

Vladimír Zajíc

Žlutický autor Dží Bí (dodržuji odvolávku na autorství z amerického literárního milieu) opět zaútočil s pevně nasazenou maskou komedie a tentokrát do vlastních řad. Pokud si

vzpomenete na *OTYLKU* (uveřejněna v AS 1/2006) a budete ji poměřovat novým opusem, určitě vás napadne, že byla, řekněme, plastičtější a postavy propracovanější. Ovšem *REJŽÁK Z PRAHY* se jako text nejen nese v jiném duchu, a vzhledem k tomu, že pojednává o situaci uvnitř amatérského divadla, nabízí inscenátorům velmi zajímavý a provokující prostor. Může to být o nich samých nebo o tom, jak vnímají jiné soubory (i to je možné), ale především tvůrcům předkládá dva paraorechy k rozlousknutí. První je porovnání se s dvojí stylizací postav a její prolínání při zkouškách před diváky, přičemž tentokrát nejde o čiré klasické schéma divadla na divadle, i když se zdá, že text to nabízí, umožňuje. Druhý oříšek je scénografický, neboť i když autor dodává scénické poznámky, jakmile naleznete princip odpovídající vašemu záměru a naturelu souboru, jeho schopnostem a dovednostem, pravděpodobně se budete muset vydat vlastní cestou tvarování časoprostoru hry, a to jak v domovské šatně, tak pro děj aktovek. Co se týče opony navrhované autorem, vřele doporučuji se jí držet, neboť v její jednoduchosti se ukrývá význam a smysl, nehledě na možnosti pro herecké akce.

Dvojí podobu herecké stylizace vnímám takto: První je **realita** divadelního souboru, jeho „civilní“ zázemí postav. Druhá je **realita** rádooby postmodernistických aktovek. Pokud *J. B.* náhodou někde nekopíroval fragmenty z nějakých her, o čemž pochybuji, tak autor záměrně (tj. dobře) napsal texty v poklesle nesrozumitelné podobě vyznačující se pseudopsychologickými problémy. Tomuto jejich neobsahu dál napomáhá režisér Borec vytvářející na scéně z bezradnosti či namyšlenosti schválnosti a prázdné vnější šoky.

Soudím, že první **realitě** by nejvíce slušela laskavá, mírně cynická nadsázka, aby bylo možné realisticky zachytit skupinu lidí v jejich divadelním úsilí, včetně ozvěny toho, jak na jejich díla reaguje porota, jejíž floskule jsou pro mne solí a pepřem a třtinovým cukrem. Rozlišitelnost porotců je pro jistý kraj dokonce konkrétní, ale jinak má platnost obecnou. Mírně cynická nadsázka a nadhled pro stylizaci postav platí (možná především) i pro situace, v nichž se členové souboru nechají dobrovolně terorizovat Rejžákem-Borcem v úsilí postihnout svět jinak, než doposud činili. Dokonce vše podstupují v přesvědčení, že se konečně dotknou hvězd. Zdá se jim, že pod jeho vedením by to neměl být problém.

Druhá **realita**, to znamená aktovky jako takové, nabízí výraznou možnost groteskní stylizace s přesahy až tristními. A to jak v zápase ve ztvárnění postav, tak v okamžicích, kdy se vrací do „civilu“ divadelního souboru, tedy do první stylizace. Zkoušení aktovek je zápas a jeviště ringem. Zápas herců s postavami a zápas režiséra s textem a svou představou a zároveň i neschopností představ. To vše ve snaze ztvárnit abstraktní, překombinované motivy a téma, a naplnit je konkrétním, smysluplným jednáním a tvarem. Zápasíště je prostor pro fantazii inscenátorů! Ovšem zásadně platí, že komiku nesmějí vyrábět, ale ta musí vyplývat ze snahy nanosit vodu sítem,

či přesněji: uplést z lejna bič. To vše jim text *REJŽÁK* nabízí a umožňuje.

V závěru se **obě reality** prolnou, a právě na tomto místě by si inscenátoři měli uvědomit, že jasné řešení není nasnadě, i když se zdá, že je text nabízí. Zde je úhelný kámen, na kterém by vše předešlé mohlo ztroskotat. Proto více než kdy jindy platí, že text/hra se vykládá od konce. Že musí být vyřešeno vyznění, smysl věci, a pak se teprve lze dát do díla. Taktéž platí, že správné řešení konce (rozuměj řešení pro soubor nejlepší a nejvhodnější) nabídne tvůrcům vodítka a někdy i odpovědi na dvojí hereckou stylizaci i celkovou dramaturgicko-režijní koncepci.

K **první i druhé realitě** patří při ztvárnění nadšení i pádů okamžiky, kdy se zdá, že už se představitelé rolí dotkli momentu vášně v textu naznačeného, a pak zoufalství, že to nejde, že je to nemožné, a že ani obnažení na sám závěr hry nebude vítězstvím. To vše by spolu s nimi měl zažívat divák, který díky neponoření se, ale sledováním a identifikací má možnost se nad jejich pinožením usmívat, chápat je, chytat se za hlavu včetně poznání, kdy se on sám v reálném životě či v divadle dopouští podobných vylomenin s hlubokým vnitřním zaujetím. Onen zažívaný proces zkoušení platí obecně, nejen pro tyto aktovky a tento text. Jde o touhu udělat divadlo. Touhu po odměně – potlesku a uznání, stejně jako touhu vyslovit se, být zajedno s tím, jak za pomoci divadla vykládám, zobrazuji svět. Když divák spolu s herci tímto procesem projde, může ho to očistit a dodat mu životní sílu. Takže i proto je více než dobré, že je tento text v AS uveřejněn.

Co se týká škrtů, myslím si, že v časoprostoru **první reality** není pro ně žádné opodstatnění, kromě možné výměny pojmů (podle krajové potřeby) nebo tehdy, když to pomůže vyznění nebo hercům. Ovšem to jsou drobné, pouhopouhé kosmetické úpravy. Co se týče časoprostoru **reality druhé**, je situace poněkud jiná. Na jednu stranu je vhodné respektovat ukázkou aktovek v podobě, kterou jim vtiskl autor. Na stranu druhou ale platí, že nalezená koncepce a inscenační tvar budou požadovat (samozřejmě tehdy, když to bude opodstatněné) třeba ještě častější opakování situací, než autor předepsal. Nebo naopak dojde ke krácení, a tím k zvýraznění snahy, takže proces zkoušek bude povýšen o silnější motiv „hledání“. Hledání jako obecný pojem při převodu textu z jazyka literatury do jazyka divadla, hledání jako vztah co s tímto textem/příběhem, když už jsme na to přistoupili. S takovou úpravou nejspíše bude souviset i rozšíření či proměna partu režiséra. Pokud k tomu dojde, měly by se změny nést v duchu autora a nejspíše s jeho souhlasem či ve spolupráci.

Následující poznámka je nabídkou, směrníkem uvažování o textu. O tom, jaký archetyp se v něm skrývá. Přijetí či odmítnutí tohoto archetypu, nebo i jen vědomí, že tam kdesi je, může pomoci, jak jsem přesvědčen, při konstituování vlastní koncepce souboru. Nuže, archetypem míním postavení Rejžáka vůči souboru: Je to postavení *MESIÁŠE* se všemi klady a zápory, jak je znáte nejen z Bible, ale i z mýtů obecně. Je zřejmé, že prochází všemi obecnými *mesiášskými* fázemi, jak se k němu společenství staví, a to od adorace k zavrnutí. Je pro ně *vykupitelem* zahrnovaným obdivem, že za ně vyřeší jejich problémy, a oni se nebudou muset trápit nejen jimi, ale ani podstatou proč vznikly. K obdivu patří i skepse a pochybování zanedbatelné části souboru, stejně jako vzývání a vtulení se do přízně *vykupitele*, neboť pak na dotyčnou osobu padá odlesk jeho slávy a moci, stejně jako možnost nedělat nic a být

přítom respektován. Soubor jde za nabídnutou vizí. Skutečně za ní stojí a snaží se ji naplnit bez ohledu na stále se nedostavující výsledek. Rejžákovo divadelní „evangelium“ nonsenzu a absurdity je přijímáno jako Písmo svaté až do okamžiku, než soubor zjistí, že *vykupitel* nic nevyřeší. Ne že nic neumí, to ne, ale že je z marasmu nevyvede ke světlu ramp. Tehdy Rejžáka ukřižují zcela v duchu jeho dogmat, to jest dovedou ho do situace, kdy je přinucen se na jevišti obnažit. A tohle je na textu Jaromíra Břehového rajcovní a pozoruhodné: nabízí dobrou zábavu v žánru komedie a přitom nenásilně, jen lehce na obzoru traktuje politicko-spoločenské schéma tématu *führerů*, jak je známe, a jak je mnozí naši spoluobčané hltají a vyžadují. Téma, které se vám po vrchovaté porci humoru vyškabe nahoru a pěkně vyšklebí. Proto je *Rejžák z Prahy*, byť „jednodušší“ než *Otylka*, textem, který stojí za to být inscenován. Jen probůh na téma *vůdců* ani vteřinu netlačte!

Každopádně se nacházíme v žánru komedie, a tak dovoluji ještě pár poznámek o smíchu či smíchové rovině, která má, jak dobře víte, řadu podob. Od smíchu vstřícného, tedy smíchu pro (včetně černého) až po výsměch popichující či ironizující a likvidující objekt, na který je namířen. Někde mezi tím je smích z rozpaků a často opomíjený smích ze soucitu. Ne soucitu z kategorie křesťanského světonázoru, spíše z ranku antického světa a jeho dramatu, tedy výsměchu pramenícího z bázně a hrůzy, aby nás něco podobného nepotkalo. Nezmiňuji se o tom náhodně, neboť jsem přesvědčen, že nadsázka, nadhled a z nich tryskající smích by se měl rekrutovat z humoru pro věc a smíchu soucitu. Jedině tak se totiž můžeme, herci i diváci, přímo či v přeneseném významu s postavami hry identifikovat a očistit se, projít katarzí. Výsměch v jakékoli podobě by nejen zlikvidoval text a jeho téma, ale i inscenaci a zážitek.

O dvou aktovkách, které se Rejžák snaží na styl venkovského souboru naroubovat, lze říci, že jaksi přepadají do specifického *postmoderního* trendu, které čerpá z řady žánrů: expresionismem počínaje přes absurdní drama až po cool. Není zde řeč o odmítání těchto trendů, spíše o tom, že nalézt k nim inscenační klíč (výkladový a následně vizuální) není tak snadné, tudíž řada amatérských (ale i profesionálních) divadel ulpívá na povrchu. Často efektním, ale ne efektivním. Snad ještě poznámku, že jak expresionismus, tak cool drama chtějí pohnout našimi srdci, ale mnohé texty tohoto žánru pouze dráždí žaludek. Přitom by nemělo jít o zobrazování ošklivosti a snahu šokovat, ale o impulz sdílet morální rozhořčení nad stavem věcí světa. To vše autor Břehový dobře postřehl a v případě *Rejžáka z Prahy* platí, že ukázky jsou autorem záměrně přetažené, přepálené, což je pro tento účel jen dobře. Tolik tedy k obsahovým i formálním vymyšlenostem aktovek, ale i k situaci lidí v souboru, k nimž je nutno získat klíč postihující nesmyslnost, ale též postihující zrnka psychologické citové deprivace v nesmyslnosti ukrytá, a především nutnost je vizualizovat s dostatečnou nadsázkou a nadhledem. Potom, přes smích a slzy, vystoupí na povrch smysl tohoto textu. Není to těžké, spíše nesnadné, neboť onen nápad/klíč by měl respektovat možnosti souboru, a ne vždy jej lze záměrně vymyslet. Dokonce si trůfám říci, že klíč může být výsledkem nezáměrného úsilí vycházejícího však z dlouhodobě komponované záměrnosti práce zacílené na inscenaci.

Všem, kdo po *Rejžáku z Prahy* sáhnou, přeji, aby je koně Ignězky neroznesli na kopytech, ale aby se správně odrazili a v trysku se jim vyhoupli na hřbet.

Jaromír Břehový

Rejžák z Prahy

Komedie

Osoby a obsazení

Eva, herečka
 Lída, herečka
 Maja, herečka
 Kája, herečka
 Inka, herečka
 Hana, nápověda
 Oto, herec
 Otec, herec
 Dan, herec
 Borec, režisér

Odehrává se v prostředí venkovského ochotnického souboru.

Text hry je pro doplnění opatřen některými režijními a scénickými poznámkami vzhledem k prolínání s textem „nacvičované inscenace“.

PRVNÍ JEDNÁNÍ

1. obraz – šatna ochotnického souboru

Vpravo po straně tři místa se stolkem a zrcadlem pro herce (Maja, Kája, Inka), vpravo vpředu do hlediště dvě místa (Lída, Eva). Zleva za portálem jediný vchod do šatny, ze středu levého boku vychází souběžně s forbinou paraván, za nímž se postupně převlékají herečky a snad je tam i nějaká podšatnička. U levého portálu stolec herce Oty, pan Otec svůj stolec nemá, sedí uprostřed před paravánem. Divák slyší potlesk a ovace po finále lidového divadla. Herci přicházejí v náznakových lidových kostýmech a během první scény se převlékají do civilu.

Scéna 1

Otec, Kája, Maja, Oto, Inka

Otec: No to zas byla divočina. *(Převléká se.)*

Kája: *(Přichází s Majou a Inkou.)* A máme to za sebou. Dneska to bylo hezoučké, holky! Sedm opon! Hanička brečela, že už má od tý oponový kliky puchýře! Ježiš, to je hodin! Musím sebou hodit. *(Jde za paraván.)*

Maja: A já jsem to zase zkazila! Takový vokna! Ta nána nápovídala někam do skříně nebo co!

Inka: Já ji slyšela docela dobře.

Maja: Víím, že ty dva fleky vždycky zvorám! Dva fleky! Dám si na ně bacha a ... zase prdla. A přitom to umím. Asi jsem blbá!

Inka: Asi jo. Anebo to neumíš. Musíš se učit, děvče.

Maja: *(Jde za paraván.)* Lída bude zase ječet.

Inka: Ječí stejně a k ničemu to nevede.

Kája: *(Vyjde z paravánu.)* Na mě taky ječí. Že prý mluvím potichu. Vždyť já řvu jak protržená. A pořád je jí to málo. Holčičky, já dneska musím padat, mám návštěvu. Tak čau! *(Odejde.)*

Maja: Kájo, ahoj. *(Vchází Oto, v ruce housle.)*

Inka: Tedy publikum bylo dneska excelentní, že Otomare?

Oto: *(Převléká se vepředu s Otcem.)* Ano, Inuško, hezky plácali. Otče, vy jste mi tam zase neřekl „spletl jsem se“.

Otec: Že by?

Inka: On toho pan Otec dneska neřekl víc. A nebyl sám.

Oto: Vy jste místo „spletl jsem se“ řekl „to bude asi mejlka“. Jenže já mám na tu narážku začít hrát. A jak jsem mohl začít hrát, když jste řek „to bude asi mejlka“. Já na tu narážku čekal!

Scéna 2

Otec, Maja, Oto, Inka, Eva, Lída

Eva: *(Vejde.)* Lidi taky. A některý u toho usnuli. Bejt rejža, tak tě zjezdím.

Oto: Zjezdi tady pana Otce, Evinko, neřekl narážku.

Eva: Nebudu tejrát starce. Jednou budu duchodce jako vy dva. A nebude to dlouho trvat. Podívej, jak mi stárnou kruhy pod očima. Je to tak, pantatíčku? *(Jde za paraván.)*

Otec: Ano.

Lída: *(Vejde.)* Otče, můžete na mě dýchnout?

Otec: Ani ne.

Lída: *(Vytahuje Otcí z kapsy placatíci a zabavuje mu ji.)* Pantatíčku, co mi to děláte? První půlku jsem si vás očíhávala a nic. A teď to z vás táhne jak z palírny.

Otec: Byla mi zima.

Oto: Je nachlazený, vidíte pantáto?

Lída: Jasně. Před třiceti lety jsme tady hráli Lucernu a ta trvá normálně dvě hodiny. My ji hráli skoro čtyři, protože všichni chlapi byli nachlazený.

Eva: *(za paravánem)* No voni byli hlavně ožralí!

LÍDA: Vždyť to, Otče, víte, že vám stačí pár panáček a zapomenete i to, co jste neuměl. Proč mi to děláte?

OTEC: Byla mi zima.

OTO: On to příště nezkazí. My si spolu budeme opakovat. Slibujeme, rejžo.

LÍDA: Nevěřím. Takhle si hrozně kazíme reputaci. *(Jde za paraván.)*

MAJA: *(za paravánem)* Vždyť bylo už podruhé vyprodáno.

EVA: *(Vychází zpoza paravánu.)* To je asi normální doma, ne?

MAJA: *(Vykoukne zpoza paravánu jen v podprsence.)* A nejmíň půlka sálu se pořád směla, vid', Oto?

EVA: Tví příbuzný a bejvalí milenci.

(Oto se jde podívat za paraván.)

MAJA: *(za paravánem)* Kde jsou ty časy, kdy k nám do šatny, když jsme se převlíkaly, lezli kluci ze souboru, že jako něco chtěj půjčit. Rejžo, proč nemáme v divadle taky nějaký kluky?

OTO: *(Šmíruje.)* A my s otcem nejsme kluci, Majo?

MAJA: *(Vystrkává Otu.)* Jste. Ale hodně odrostlý.

OTO: Otče, slyšíte to?

LÍDA: *(Vyjde zpoza paravánu.)* Jinak vám ale, děcka, za dnešní divadlo děkuju. Tím spíše, že hrajeme na naší přehlídce. Představení bylo docela pěkné, ale všecko v pořádku nebylo. Za čtvrt hodiny máme rozbor představení s porotou. Jsem zvědavá, jak to budou vidět oni.

OTO: Víš co, Lído, jdi tam sama. My bychom tam byli zbytečný.

INKA: Mě osobně nějaká porota nezajímá. Já myslím, že hrajeme především pro naše lidi a těm se to líbí. A komu se to nelíbí, ať si něco políbí. Nemusí na nás chodit.

EVA: To nemusí, Inuško, to je pravda. Ale naši lidi nechodí jenom na to divadlo. Oni se hlavně chodí dívat na lidi, který znaj z ulice. Třeba zrovna tady na pana doktora, kterej léčí půlku města, jak vysekne roli traviče.

LÍDA: Děcka, všichni jste souhlasili, že se přihlásíme do soutěže.

OTO: To jsme asi byli nastydlí.

EVA: Vzpomeň si, rejžová, jak jsme byli na přehlídce předloni. A porota nám řekla, že to hrajeme moc pomalu.

Tak jsme to zrychlili a na další přehlídce nám řekli, že to hrajeme moc rychle. Jediný, na čem se obě poroty shodly, bylo, že jsme hru dobře vybrali, protože už ji šedesát let nikdo nehrál.

LÍDA: Dobře, moji milí. Máte ze mě jen legraci.

EVA: Ale rejžulo, vždyť my tam půjdem. Přežili jsme okupaci, přežijem i tohle.

INKA: Jasně že půjdem. Třeba se konečně dozvíme, jak se to dělá správně.

Scéna 3

KÁJA, MAJA, INKA, OTO, LÍDA, EVA, OTEC, HANA

(Hana vejde s klikou a lejstry a utírá si do hadru ruce.)

INKA: Co se děje, Hani? Zase se to utrhlo?

HANA: Ta zkurvená klika mi zkrátí život vo štyry neděle. Vždycky mi to zůstane v ruce jak urvanéj kravskej ocas.

LÍDA: Pantatíčku, nepodíval byste se na to? Vy jste tady stejně historickéj exemplář jako ten krám. Že, jo?

OTEC: Ale jo, podívám. *(Odchází.)*

Scéna 4

EVA, LÍDA, OTO, INKA, HANA, MAJA

HANA: A kam se vůbec chystáte?

OTO: Jdeme to natřít tý strašný porotě, Hani. Jakpak se ti jevila? Ne Klimbali nám při divadle?

HANA: Jenom trochu, na rozdíl vod někerejch diváků. Mistr Šoltéz si furt něco psal.

INKA: Šustová si nic nepsala?

HANA: Jo, psala, když nespala.

LÍDA: Děcka, jestli tam tedy jdeme, tak, prosím vás, žádné emoce. Vyslechněme v klidu, co nám porota řekne. Když už budete mít potřebu nesouhlasit, tak je nejdřív pochvalte, že to správně pochopili. Hlavně ty, Inuško, krot' svůj španělský temperament. Si?

OTO: Sí, siňora. Budeme el múdo parapeto!

MAJA: *(za paravánem)* Co to je?

OTO: To je španělsky, Majo. Némá barikáda.

LÍDA: A ještě něco, miláčkové. Měli bychom začít zkoušet toho Hubače.

MAJA: (*Vychází zpoza paravánu.*) Teď před Vánoci?

OTO: To nemyslíš vážně, rejžo. Máme doma vnoučka.

EVA: Á, Herodes nám měkne. Vodkdy máš rád děti, dědečku?

INKA: Bohatě stačí, když začneme v lednu. Pokud se ovšem budou všichni snažit a Eva zas nepojede na troje školení.

LÍDA: S touhle morálkou to vidím černě, ale jak myslíte.

OTEC: (*Nakoukne dovnitř.*) Pojdte, porota už na nás čeká.

(*Všichni odcházejí. Přítmí, hudba.*)

2. obraz – tatáž šatna ochotnického souboru

Scéna 1

OTO, INKA, EVA

OTO: (*Vchází s Inkou a Otcem.*) Já jsem vás varoval! Já jsem vám říkal, ať tam nechodíme. To máme za to, že děláme poctivý divadlo.

EVA: Rozbor poroty začíná vždycky stejně. Nejdřív předseda řekne: Děkujeme souboru za zajímavé představení. Pak zvažní a dodá: Ne vše vám ale úplně vyšlo. No a pak si tu popravu rozdělej mezi sebe, aby ty krve nebylo na jednoho moc. A tak to halt bylo i dneska. Měls pravdu, Otíku, neměli jsme tam chodit.

INKA: Slyšeli jste Šustovou? „Tahle hra už se hrát nedá. Je to sentimentální a plytké. Každý to hraje trochu po svém, každý co chce, čili cochcárna, jak my říkáme, a v té nejednotnosti se divákovi poselství této hříčky úplně ztrácí!“ O co jí vlastně jde, vždyť se lidi smějí?

Scéna 2

OTO, INKA, EVA, MAJA, LÍDA

MAJA: (*Vchází s Lídou.*) Co se jim na tom tak nelíbilo? Já jsem úplně zpocená.

OTO: Všude, Majo?

MAJA: Jo, i na čele! Ale reklas jim to dobře, Inko.

LÍDA: Ano, bylo to velmi vtipné, Inuško. Zejména poznámka, že když o divadle nic nevědí, ať na přehlídce nejezdí.

INKA: No a ne?

LÍDA: Ne. V mnoha věcech měli pravdu. A přitom spoustu toho jsem vám říkala! A neděláte to. Pak se nemůžeme divit, že nás takhle odstřelí.

INKA: Můžeš být konkrétní?

LÍDA: Můžu. Nástupy, pauzy, pointy. Nebo že mluvíte do smíchu, když už se lidi náhodou smějí.

INKA: Jak náhodou? Ty jako myslíš, Lído, že se nám lidi smějou náhodou? To je ale chyba režie.

LÍDA: Jistě. Chyba režie je, že Maja má dvě okna jak stadion, že Káju není slyšet, protože kuňká, a naopak Eva řve jak na trhu, i když jsem jí tolikrát říkala, ať v druhé půlce ubere, a chyba režie taky jistě je, že pan Otec je zase ožralej. A největší chyba režie je, že tady Inka, miláček davu, si říká, co chce, tam kde to nikdo nečeká. Všechno chyba režie.

Scéna 3

OTO, INKA, EVA, LÍDA, OTEC, KÁJA, MAJA, HANA

(*Vchází Hana, něco si zapisuje do textu.*)

INKA: Režie by neměla jenom říkat, tady stůj a tady mluv. Ta porota to strhala jako celek. Režie by měla vést divadlo k umělecké tvořivosti herců. Ale to nic. Řekni na rovinu, Lído, ty s těmi žvásty opravdu souhlasíš?

LÍDA: V něčem to mohlo být lepší.

INKA: Jak lepší?

EVA: To není složitý, Inko. Ta Šustová má pravdu. Přidáváš a ubíráš si, kde tě co napadne a Hanka chudák neví, co má vlastně napovídat. Lidi se tomu chaosu řehtaj, ty u toho vrtíš zadkem a řeznický učni na balkoně se můžou urvat.

INKA: Chlapci se smějí....

HANA: Jo, a vostatní herci se můžou třeba posrat. (*Odejde.*)

Scéna 4

EVA, LÍDA, INKA, OTO, MAJA

INKA: Tak se mi zdá, že vám to jenom kazím.

LÍDA: Ale to nikdo neřekl.

INKA: Ale vypadá to tak. Když se to tady někdo snaží to posunout někam dál, je z něj černá ovce. Možná si přidávám, kde chci. Ale je to lepší, než s tužkou v nose bazírovat na kdejaký pitomý pauzičce a nevidět celek. A to pomímám to, že už podruhý hraje blbou hru.

EVA: No to jsi sice trochu přehnala, ale něco na tom je.

INKA: Nepřehnala.

OTO: Já myslím, že bysme měli jít na panáka. Moc kecáme.

LÍDA: Počkej, Otíku, jestli je to takhle, tak jak se mnou chcete dělat další hru?

INKA: A kdo říká, že ji chceme dělat s tebou? Tady už dávno mohl režírovat někdo jiný. Já ovšem nemůžu, nemám na to čas.

LÍDA: No tak jo, a je to. Jsme tu všichni? Ať si to za tepla vyříkáme. Oto?

Scéna 5

EVA, LÍDA, INKA, OTO, MAJA, BOREC

BOREC: *(Vchází a všichni na něj tázavě hledí.)* Dobrý večer.

EVA: Copak nám přinesli, vašnosto?

BOREC: Krásně vám to tady voní divadlem. Úžasné. Prach, pot a srdce, řekl kdysi Molière. Dobrý večer.

EVA: Na něco jsem se vás ptala.

BOREC: Přišel jsem se poklonit vašemu představení. Děkuji vám.

LÍDA: Vy si z nás děláte legraci...

BOREC: To bych si k tak originálnímu souboru nikdy nedovolil. Sousedské divadlo a v dnešní době, to se málokdy vidí. A ještě takhle herecky postavené, to se už nevidí vůbec. Ještě jednou děkuji. Prosím vás, kdo hrál první selku? *(Ince)* Vy? Fakt dobrý. A Kristýnu? *(Evě)* Vy, milostivá? Senzační!

MAJA: Tak to slyšíte, děcka, že to nebylo tak špatný.

BOREC: Strhující nástup, výrazové písničky, *(Otovi)* určitě z vaší dílny, že, nasazení na tisíc voltů, milý, pohlazující závěr, ten jste si určitě napsali sami, prostě skvěle jsem se pobavil. Díky.

INKA: Jste úžasný. Vy asi nejste od poroty...

BOREC: Ne, proboha! Neškubejte sokolovi pérka! Zahálka jméno mé. Do vaší malebné vísky jsem se přistěhoval z velkoměsta, neboť moje děti potřebují zdravý vzduch a toho zde máte na rozdávání.

EVA: Nejsme vesnice, jsme město. Malý, ale město.

BOREC: Sorry, I am sorry, omlouvám se. Jsem zástupce pojišťovny CNO. Ve svém volnu se ale zabývám divadlem, o kterém, myslím, dost vím. Hraju, režíruju, trochu i píšu, ale profesionál nejsem, to ne.

OTO: To máte štěstí. A o co vám jako jde?

BOREC: Viděl jsem vaše představení a slyšel jsem i rozbor poroty. Chtěl bych si s vámi o tom popovídat. Smím se posadit?

EVA: Sedněte. Ale važte slova, naše rány jsou ještě hodně krvavý.

BOREC: Víte, vaše představení bylo opravdu zajímavé, ale v některých detailech té porotě musím dát za pravdu. Jinak ale ta porota... nic moc.

OTO: Výborný postřeh!

BOREC: Především: Velmi, opakuji, velmi slušné představení velmi slušného souboru, ale s tou dramaturgií si nejsem jist.

LÍDA: Před chvílí jste to chválil.

BOREC: Jistě, to k sobě patří! Vidění z podstaty může být počin, vidění očima naopak zločin. To také někdo řekl, už nevím kdo. Já vím, že to dramaturgicky režie myslela dobře.

Ale taky je fakt, že moderní režie, a to i lidového divadla, je už přece jenom trošku jinde.

INKA: A já to říkala!

LÍDA: A kdepak, prosím, je ten moderní způsob?

BOREC: Prostě jinde. Jinde. Vezměte si třeba vaše nešťastné lidové kroje. Jsou zbytečné. Moderní divadlo nepotřebuje otrocky divákovi napovídat, kdo je Jeníček a kdo Mařenka. Pryč s fjertůšky a róbami. Ideální kostým je triko a volné kalhoty, nejlépe černé. To samé kulisy: nejlepší kulisa je prázdné jeviště a barevný kouř. Vše ostatní nahradí jakékoli symboly, protože život se ze symbolů skládá a divadlo je jeho pokřiveným zrcadlem.

OTO: A tohle jste vyčet kde?

BOREC: Léta navštěvuji přehlídky, tedy ty nejvýznamnější. Přátelé, zajedte si někdy do Hronova a pochopíte, o čem mluvím.

EVA: Vy jste z Prahy.

BOREC: To jsem přece říkal.

EVA: Ne, říkal jste z velkoměsta. Podle bot jsme hádali New York. Ale profík nejste, to jste říkal.

BOREC: Ne, to nejsem, ale spoustu z nich dobře znám. Znáám Vydru, Preissovou, Preisse, i jejich mladýho, bydleli vedle v baráku. S Milanem Schejbalovým si tykám.

INKA: Vy se znáte s Vydrou? Ten je úžasnej.

BOREC: Absolutní bohém. Absolutly! Taky bydlel kousek.

INKA: A s kým jste dělal, pane Zahálko? S profíkama nebo s amatérama?

BOREC: Pořád tohle dělení, děvenko! Divadlo už nelze dělit na amatérské a profi. Pouze na dobré a špatné! A dobrých amatérských souborů jsou jenom v Praze stovky. V jednom z nich jsem léta působil. Jako dramaturg, herec i režisér.

OTO: A v kterýmpak to bylo? Ve Sklepě?

BOREC: Ve Sklepě ne, i když sklepaři jsou taky dobří. Já dělal v Q divadle. To ale nebudete znát. Docela drsná avantgarda.

LÍDA: Víte, pane Zahálko, já myslím, že jsme to doteďka až tak špatně nedělali.

BOREC: Proboha to určitě ne! Už jsem vám říkal, že se mi Vaše představení líbilo.

OTO: Když se vám ta sračka tak líbila, co navrhuje?

BOREC: Možná jsem opovážlivý, ale budiž. Chtěl bych s vámi spolupracovat. V novém duchu samozřejmě.

LÍDA: A jak.... byste si to představoval?

BOREC: Mohl bych vám zkusit dělat asistenta režie.

OTO: Na fakultě se asistentům říkalo asáci. A byli to pěkný rypáci.

BOREC: Zkušeností mám dost. Například u vás jsem okamžitě odhadl, že za slušnou amatérskou režisérkou se skrývá i výtečná dramatická herečka, jako stvořená pro velké charakterní role. Třeba taková Anna Karenina, ale nově.

LÍDA: To mluvíte o mně?

BOREC: Jistěže o vás, madam. Anna Karenina, tedy kdybyste chtěla i hrát, by mohla být vaše životní role.

EVA: Anně Karenině bylo pětadvacet.

BOREC: Nevadí. Úplně vás vidím v dlouhých černých šatech uprostřed zšeřelého jeviště, jak odříkáváte závěrečný monolog a za vámi hoří močál.

EVA: Vy jste to asi nečet, tam žádný močál není.

BOREC: Močál, to je společenské bahno, ze kterého se Anna snažila vymanit, víme?

EVA: Asi by se na to měla zeptat Lída, ale pořád jste nám neřekl, jak si tu novou režii představujete.

BOREC: Jak? Nově. Výběr moderního dramatu. Moderní

scéna a kostýmy. Progresivně expresivní, emocionální herecký projev. Neutápět se v zbytečném ději, to nemá cenu! Postavit divadlo na přímém účinku na diváka, nebát se experimentu, pocitu a sdílení.

LÍDA: Fakt je, že už jsem dlouho nehrála.

BOREC: Nikdo vás taky nenutí. Jste především režisérka. Materiál na herečku tam ale je, to mi věřte. Já už jsem pár hereček zaváděl. A netýká se to jen vás. Jste tady samá výrazná herecká osobnost.

OTO: To jsme, a někdy si pamatujeme i text.

MAJA: Mohli bysme to, Lído, zkusit. Byla by změna.

INKA: Režírujte ale sám, ne jako asistent. Ať se tady konečně něco děje! Se mnou počítejte, pane Zahálko.

EVA: To jo. Víš co, Lído, vem tu Anču. Možná dostaneš i toho Iva. Ale beze mě. Nemusím bejt u všeho. Jdu na panáka. Otičku, pojď taky, tady se Fidlovačka hrát nebude. Nás už se moderna netýká.

OTO: A co ty víš, třeba týká. *(Odejdou Eva, Maja a Oto.)*

Scéna 6

LÍDA, INKA, BOREC

INKA: Takže co? Já bych do toho šla. Přece se nenecháme převálcovat staříky.

LÍDA: Já jsem taky stařík, Inko. Ale zkusila bych to. Máme teď dělat Hubače. Tak byste se do toho se mnou pustil?

BOREC: Hubače?! Ne! To nemyslíte vážně! Přízemního Hubače ať si hrajou Vinohrady! Do takových divadel nechodím. Já odmítám placaté příběhy. Ale mám k dispozici text jako ušitý pro váš soubor. Trošku to během pár nocí poupravím a musí to jít. Ovšem děvčata, jestli se mnou do toho půjdete, připravte se na to, že jsem náročný. Dobré divadlo někdy stojí i krev, pot a slzy, víme?

INKA: No tak si trochu zabrečíme.

BOREC: Ale teď mě napadá... V tom textu, co mám, jsou dvě hlavní role pro ženy středního věku. Pro vás a pro paní Evu. Ale to půjde. Režii uděláme spolu, a když budete na scéně, já to zkouknu. Jenže, co s tou Evou?

INKA: Vždyť nemusí hrát, když nechce.

BOREC: To zmáknem, nebojte. Ale myslím, že už moc mluvíme a určitě máme taky žízeň. Zvu vás na skleničku. Stejně si musíme potykat. Vlastně ne, nechám donést nějaké víno sem, tady to voní divadlem. *(Odchází a ve dveřích se srazí s přicházející Evou.)*

Scéna 7

EVA, LÍDA, INKA.

EVA: Tak už cvičíte tu Kareninku? Klidně si s tím Pražákem hrajte, ale beze mě.

LÍDA: Zvaž to, Evi, zahrajeme si spolu.

EVA: Ty budeš hrát? Já myslela, že jsi rejža.

INKA: Tenhle rejža chce dělat divadlo, které stojí krev, pot a slzy.

EVA: Jo, hrát pro radost byla pěkná kravina.

LÍDA: I radost bude. Ted' třeba šel pro víno. Chce nás pozvat a potykat si s náma.

INKA: No vidíš, ještě ušetříš.

EVA: Inuško, já jsem na svý pití vždycky měla. A kamarády na tykání si taky vybírám sama. Jdu si pro svý víno, zapomněla jsem ho tam. *(Odejde.)*

INKA: Jdu s tebou, vezmu nějaké tyčky. *(Odejde.)*

Scéna 8

LÍDA, později BOREC, MAJA, DAN

LÍDA: Koneckonců, proč si taky jednou nehodit hauptku?

(Vchází Borec s Majou)

MAJA: Ta ruka byla vaše?

BOREC: Jaká ruka?

MAJA: Co ste měl na mém zadku, když sme šli dveřma.

BOREC: Ó pardon. Bylo tam těsno. Mě se ale nemusíte stydět, jsem už starý muž.

MAJA: No právě. *(Odchází.)*

BOREC: Kam šli ostatní?

LÍDA: Šli pro nějaké tyčky. Hele, než to přinesou, já jsem Lída, ťukneme si potom.

BOREC: Já jsem William, ale říkejte mi Vildo.

LÍDA: Lída.

BOREC: Děvčata mi říkala, že paní Eva žije sama.

LÍDA: Jo, ten její hrozně nasával, a tak mu jednou sbalila torničku a vypakovala ho do garáže a pak pryč. Když nebude hrát, bude sedět doma jak trubka, číst odborné

časopisy v angličtině a dělat, že ji to baví. Divadlo má jako relax a herečka je skvělá.

BOREC: Co s ní teda uděláme?

LÍDA: Nevím. Musí chtít sama.

BOREC: Tak ji tu dnes opijeme.

LÍDA: To bysme tu byli tři dny. A ted' mi, prosím tě, pomoz s tím stolem. Bude připíjenda. A ještě něco. Jestli ti smím radit, už neobsazuj pana Otce.

BOREC: Ale on je úžasný typ!

LÍDA: Vždycky pil, ale vydržel. Ted' už nevydrží a pije ještě víc. Byl důstojník, má vysoký důchod.

BOREC: Nevypadá...

(Vchází číšník Dan s podnosem s lahví vína a skleničkami.)

DAN: Vaše víno, prosím.

BOREC: Mládenče, přineste ještě jednu láhev.

DAN: Ano, pane. *(Odejde.)*

LÍDA: Ano, není to na něm vidět, ale zapomene všechno. Ze své role neřekne nic a má největší úspěch.

BOREC: Já si tenhle typus ujít nenechám. Předělám mu text přímo na tělo.

(Vejdou Inka, Oto, kteří trošku vedou Otce.)

Scéna 9

LÍDA, INKA, OTO, OTEC, BOREC, později EVA

BOREC: *(Nalévá všem víno.)* Takže, přátelé, připíjím na naši budoucí spolupráci. Rád bych si s vámi všemi potykal, což už jsem učinil na sucho tady s šéfovou souboru. *(Probíhá potykávání a líbání.)*

EVA: *(Vejde.)* Vedoucí souboru jsem pořád ještě já.

LÍDA: Jasně. To jsem ti, Vildo, vlastně neřekla. Já jsem rejža, ale vedoucí je Eva.

BOREC: To bude samozřejmě respektováno.

INKA: Já jsem Inka, Williame. Jsem tady za rebela.

BOREC: To je úžasné. Tak půvabného rebela jsem dosud nepotkal... *(Políbí Inku.)*

EVA: *(pro sebe)* Aby ses neposral...

BOREC: Vy si s námi neťuknete, Evičko?

EVA: Proč ne, já víno mám.

BOREC: Ode mne si nedáte? Na tykání?

EVA: Ne, pusinkuju se jenom s kočkou.

INKA: Vildo, a jak se jmenuje ta hra, co budeme spolu dělat?

BOREC: No, ona to vlastně není hra. Jsou to dvě aktovky.

EVA: Aktovky? A obsazení?

BOREC: Je to trošku volnější text, takže není problém ho doladit tak, abyste si zahráli všichni. Samozřejmě bych rád počítal i s vámi, paní Evo. Vaše vnitřní nasazení na jevišti je fascinující.

EVA: No, já ještě nevím.

Scéna 10

LÍDA, INKA, OTO, OTEC, BOREC, EVA, MAJA, DAN

(Vchází Maja a Dan s druhou lahví.)

LÍDA: *(už trošku z vína rozevlátá)* Rejžo, my ale nevíme nic o tobě. Čím se zabýváš?

BOREC: Doted' hlavně alternativním divadlem. Ale dřív klasika, klasika a zase klasika.

LÍDA: I ve verších?

BOREC: Jasně. Námluvy Pelopovy a spousta Shakespearů.

EVA: Tak to musíte bejt dobrej.

BOREC: Myslíte? Tak proč se mnou nechcete hrát?

EVA: Neřekla jsem, že nechci! Jenom si myslím, že aby se v tomhle souboru stalo něco opravdu novýho, tak k tomu nestačí, že se sem nacpe vyžilej pražskej umělec. Podívejte se, jak jsme všichni starý. Naše naivky už mají děti na vdávání, my s Lídou máme před důchodem a naši dědci už tam jsou. Přitlačte k vašemu starýmu roští ještě mladýho kluka nebo holku a já se na tu vaší avantgardu dám. Koneckonců, děti jste si na ves přivez, tak sem s nima!

INKA: Evi, to nemyslíš vážně!

LÍDA: Trošku se ovládej.

EVA: Jaký ovládej. Jsme tady jak vylágrovanej harém a nějakýho kluka prostě potřebujem, že Majo?

DAN: *(Nalije víno.)* Já bych to zkusil, prosím.

EVA: Co... byste zkusil?

DAN: To divadlo bych zkusil.

EVA: Vy? A už jste někdy hrál?

DAN: Ne, prosím.

EVA: To vlastně nevádí. Mladýho číšníka jsme v souboru ještě neměli. Co vy na to, Zahálka?

DAN: Nejsem číšník, mám to jako brigádu. Jsem tlumočnick.

EVA: Ano? Říkáte tlumočnick? To byste mohl být velmi zdatná mluvidla. A z jaké že řeči překládáte?

DAN: Ze znakové.

EVA: Tomu nerozumím.

DAN: Překládám hluchoněmým.

EVA: Aha. Tak nám něco ukažte.

DAN: *(Ukázka znakové řeči bez mluvení.)*

EVA: To umím taky, hele. *(Ukázka „znakové řeči“ s mluvením:)* V pět, na rohu, mlíkárný. Radši nám něco řekněte.

DAN: Celý život toužím hrát divadlo.

EVA: No, to už je lepší. Williame, nalívejte, kluka na hraní máme. Já teda tu vaší brašnu беру! Ale to si pište: Lehký to se mnou mít nebudete. Já jsem Eva.

(Přítmí, hudba.)

DRUHÉ JEDNÁNÍ

1. obraz – tatáž šatna ochotnického souboru

V šatně je výrazná změna v uspořádání nábytku. Vše je naaranžováno na čtenou zkoušku „po novom“. Uprostřed vpředu stoly pro čtyři herce v jedné řadě čelem do hlediště, stranou vpravo stolek pro tři herce, jakoby pro přisedící, vlevo u portálu Otův stolek, který Borec zabaví pro sebe jako stolek režijní.

Scéna 1

EVA, LÍDA

EVA: *(Vchází s Lídou.)* A tak jsem mu řekla, pane řediteli, pod tohle se já nepodepíšu... Kurňa, co to je?

LÍDA: Nevím. Takhle jsme to měli u maturity. Třeba nás bude zkoušet.

EVA: To by si moh zkusit. Jdu pro víno, chceš donýst?

Scéna 2

EVA, LÍDA, DAN

DAN: *(Vchází.)* Dobrý den.

EVA: Nazdar, novic. Jdeš jedinej včas, kromě nás dvou starejch herek, a to tě světí. Chceš přinýst taky něco k pití?

DAN: Ne, ne!

LÍDA: Ty jsi se něčeho vyděsil, Daníčku?

DAN: Myslíte?

EVA: Komu vykáš? Posledně jsme si všichni potykali?

DAN: Moc si toho už nepamatuji. Vlastně vůbec nic.

EVA: No, zřídili jsme se pěkně na tom seznamováku. Tak chceš něco donýst?

DAN: Ne, děkuju. *(Eva odejde.)*

Scéna 3

LÍDA, DAN

LÍDA: Jak se těšíš?

DAN: Těším. Jenom nevím na co. Kde jsou ostatní?

LÍDA: Přijdou.

DAN: Říkali jste v sedm.

LÍDA: Ano. V praxi to ale znamená, že my s Evou přijdeme pět minut předem, pan Otec sedí v hospodě už od šesti, Oto přijde v sedm, Kája v sedm pět a Maja ještě o deset minut dýl s úsměvnou historkou z cesty, no a naposled Inka pošle esemesku, že ještě něco má a trochu se zdrží.

DAN: A pan režisér?

LÍDA: Jo, to ještě nevíme.

Scéna 4

LÍDA, DAN, OTO

OTO: *(Vejde.)* Dobrý večer. Co to je? Boží soud?

LÍDA: Nevíme.

OTO: Jdu si pro víno. *(Odejde.)*

Scéna 5

LÍDA, DAN, KÁJA

KÁJA: *(Vejde.)* Nazdar, holčičky! Kde jsou všichni? A náš

novej rejžánek je kde? To jsem mohla přijít až na čvrt, mám doma rozdělaný pečení.

LÍDA: No vidíš, Daníku, a je z tebe holčička.

KÁJA: Tak ty jsi ten druhej novej. Promiň, tady jsou vždycky první holky. Já jsem Kája. *(Políbí Dana.)* Tak a kdepak je ten náš slavnej rejža?

Scéna 6

LÍDA, DAN, KÁJA, BOREC, MAJA

BOREC: *(Vejde.)* Pán zavolal a dvěř se otevřela. Tady mě máte. Ty jsi určitě Kája! Já jsem Vilda. Kdepak máme ostatní aktéry?

MAJA: *(Vejde.)* Ahoj. Lidi, já nemohla odejít z baráku. Náš Alešek se mi zakous do ponožky a jak má jenom ty tři zoubky, tak se mu to nějak zachytilo a my ho nemohli utrhnout. Až musel Pepa mu tu hlavičku napevno chytit a já jsem mu tu malinkou hubinku háčkem na háčkování....

BOREC: Je devatenáct patnáct. Zkouška začíná v sedm pět. Radši si to piš, Majo.

MAJA: Já bych přišla včas, ale to dítě nešlo odtrhnout....

BOREC: V normálním divadle je za to pokuta. To jenom pro příště a platí to pro všechny. Takže na koho se ještě čeká?

LÍDA: Na Inku, rejžo.

BOREC: Dávám jí pět minut a začneme bez ní. Jdu se něčeho napít. *(Odejde.)*

Scéna 7

LÍDA, DAN, KÁJA, MAJA, OTO, EVA, OTEC

KÁJA: Tak a budeme platit pokuty. To nám to velký umění pěkně začíná.

LÍDA: Ona trocha kázně neškodí. Asi jsem byla moc měkká.

(Vchází Oto s nápojem a s Evou a Otcem.)

MAJA: Taky jste dostali sprdáka? My jo.

OTO: Jistě a jakýho. Tohle je poslední alkohol, který si neseme do zkoušky. Udělal nám ve výčepu kontrolu pohárků.

EVA: Tady pantátovi rval štamprle z ruky, že to prej platí i pro důchodce.

OTEC: Ano.

OTO: Je to halt přísnější šéf. Jako v tom fóru, jak vojsko přepadlo město a velitel nařídil všechny muže zastřelit a všechny ženy znásilnit.

MAJA: A dál?

OTO: No udělali to. Všechny chlapy zastřelili a všechny ženský znásilnili. Kromě jedny starý babky, která, když opouštěli město, stála u brány a řvala: Vy u mě nejste žádný vojáci! Když všechny, tak všechny!

KÁJA: A proč to říkala?

OTO: Ta stará paní byla posedlá sexem, Kájo.

Scéna 8

KÁJA, LÍDA, DAN, MAJA, OTO, EVA, OTEC, BOREC

BOREC: *(Vejde.)* Tak chybí nám někdo?

LÍDA: *(V ruce má mobil.)* Piše Inka, že se zdržela a nejdéle do půl osmé je tady.

BOREC: Půl osmé už tady je. Začneme. Zůstaňte sedět, zatím jak chcete. Oto, prosím tě, ty si sedni sem. Nejdřív si něco k té hře povíme. Mám tady ten slíbený text. Je to americká záležitost a je to zajímavé. Dvě tragikomické aktovky od Roona Allwayse.

(Sezení zleva: Borec u stolku u levého portálu, čelně do hlediště Oto, Kája, Dan, Maja, po straně u pravého portálu Lída, Eva, Otec.)

OTO: Jaks to říkal, rejžo, toho autora?

BOREC: Roon Allways.

KÁJA: To mi něco připomíná...

OTO: Ano, to bude pěkná hra.

BOREC: Roon Allways je současný, nepřiliš známý, ale velmi progresivní americký autor, jehož hry se v Evropě zatím nehrály.

EVA: A my budem první.

BOREC: Jistěže.

EVA: Mozart v Praze. To bude bomba.

BOREC: Jde o žánr psychologické tragikomedie. Dvě malá dramata moci a bezmoci, utrpení i osvobozujícího smíchu. Ty aktovky spolu přímo nesouvisí, ale mají společné motto, kterým jsou koně. V koních autor ukrývá a zároveň sděluje své nejniternější problémy. Ta první aktovka je o trýzněné intelektuální ženě a druhá je úsměvná tragédie z psychiatrické léčebny. Vše se odehrává v Polsku, neboť autor má k této zemi intimní vztah. Roonův děd byl polský Žid, kterého chlapec nikdy nepoznal.

OTO: Intoška a cvokárna, to bude intimní práča.

BOREC: Jistě. Pojdme na to.

LÍDA: Williame, my chceme hrát komedie. To naši diváci chtějí a nás to baví. Tak proč hrát příběh tejráné ženy a blázinec, když tomu tady lidi nebudou rozumět?

BOREC: Výborná otázka! Proč! Protože chceme světu něco říct!

EVA: Ale my nechceme světu něco říct. Tedy aspoň já ne. My chceme bavit našeho diváka.

BOREC: Budete ho bavit a přitom mu něco řeknete.

EVA: To je otázka, jestli je na to zvědavěj.

LÍDA: Rejžo, na vážné věci se teďka nechodí. Aspoň tady ne.

BOREC: Ve velkých městech ano. Vnímavý divák umí tragiku ocenit.

MAJA: Rejžo, říkal jsi tragikomedie. Bude to teda i legrace?

BOREC: Opakuji, i když jinými slovy: i v tragédii si najdeš věci, které jsou k smíchu.

OTO: Třeba veselou šibenici, že jo.

BOREC: Jistě. Tak, prosím vás, započneme. Jako celek se to bude hrát pod názvem Nářek samoty.

OTO: Jéžišmarjá.

EVA: Rejžo, a co takhle Nářek vychechtané samoty?

BOREC: Přejdeme k obsazení. První aktovka, tým A, Lída, Eva, Maja a Kája. Jmenuje se Rozervaný kůň. Odehrává se...

KÁJA: Říkal jsi rozervanej kůň, rejžo?

BOREC: Jistěže. Odehrává se se...

KÁJA: Moment, rejžo, kůň jako živý koníček, kůň z tělocvičny nebo bílej kůň od zločinců?

BOREC: Jistěže živý kůň. Odehrává se v soukromém sanatoriu. Jde v podstatě o fajnový blázinec, kde setrvává stará žena Igněžka Handrzkowa.

KÁJA: Rejžo a budu muset jezdit na koni? Nemám na to botičky.

BOREC: Ne, Kájo, nebudeš. Hra nám představuje ženu komplikovaného, rozervaného nitra, a to v mládí, ve středním věku, ve zralém věku a ve stáří. Každý úsek

jejího života hraje jedna herečka, a protože ta žena milovala koně, vždy je postava ke koni vázána.

LÍDA: Takže puberťačka, mladá, zralá a bába. To bude pro diváka dlouhý. Čtyři ženský po sobě a bez mužskýho.

BOREC: Ne, všechny čtyři herečky jsou na scéně zároveň a prolínají se úseky života té ženy.

EVA: Když budou hrát všechny jednu postavu, tak přeci nemůžou bejt na jevišti spolu a povídat si. To diváka úplně zblbnem. Maruš, voblíkni si svetr, je mi zima.

BOREC: Nepodceňujte diváka. Nechte ho, ať zapne své podvědomí a vnímá to dobrodružství lidského ducha.

EVA: Frocek, mladá, zralá a stará. A přesné obsazení?

BOREC: Adolescenta tady Maja, tu mladou Kája, no a zralou a starou vy dvě.

EVA: A která kterou?

BOREC: No, jednu z vás budeme muset přimaskovat na hodně starou paní.

EVA: Kterou?

BOREC: Asi tu, u které to bude jednodušší, ne?

EVA: Právě na to se ptám.

LÍDA: Řekla bych, tu z nás, která vypadá starší, že?

EVA: Jo, to má logiku. A kterou jsi vybral, rejžo?

BOREC: Studuji zatím tonus vašich duší. Je to těžké rozhodování.

EVA: Zbabělče. Já tu starou bábu vezmu. Ale spad ti kámen ze srdce, co?

BOREC: Vůbec ne. Stejně sem... no nic. Pokračujeme. Důležitá poznámka pro tým A: Ve finále prvního obrazu je Igněška zfetovaná, ale divák to neví! Na stmívající scéně se všechny čtyři herečky pod vlivem drogy svléknou.

EVA: Kabáty.

BOREC: Ne, úplně donaha. Po droze je ti všechno jedno.

EVA: Mně ne, rejžo. To ode mě nikdo nemůže chtít.

BOREC: Nebojte, jde to do stmívání. Ale musí to tam být. Nahota je teď jedním z nejvýznamnějších jevištních výrazových prvků. Nahá žena symbolizuje syrové mateřství a naopak nahý muž evokuje dravce.

OTO: Rejžo, proč nehraju s áčkem?

BOREC: O nic nepřiďeš, Oto. Svlékání se týká jenom děvčat. Je to o svobodě těla.

EVA: Já jsem svobodná dost, ale svlíkat se nebudu.

BOREC: A ostatní?

KÁJA: Já bych to zkusila.

LÍDA: Mně se tedy moc nechce, holky.

MAJA: Když všechny, tak všechny.

BOREC: To by stačilo. Nějaký rozumný dotaz?

OTO: Rejžo, jak to bude v tý druhý aktovce? Béčko se nesvlíká? My jsme s Otcem pěkný dravci!

BOREC: Ne, béčko se nesvléká!

OTO: Já to tušil.

BOREC: Jedeme dál. Druhá aktovka, tým B, Inka, Oto, Otec a Dan. Jmenuje se to Koně starých mužů. O čem to je: Dva staří pardálové, Oto a tady pan Otec, v tichu svého sanatoria žijí několik životů.

MAJA: Rejžo, je to blázinec jako v tom áčku nebo fakt sanatorium? Já v blázinci už byla. Teda jenom na návštěvě. A bylo to tam pěkně hnusný. A v sanatoriu už jsem taky byla. Taky na návštěvě. Tam to bylo nádherný, rejžo. Na dámským měli i vyhřejvaný prkýnka.

BOREC: Strašný hromady perel! O ty dva seniory se stará mladý asistent, tuhle Dan, a naopak život jim ztrpčuje cynická lékařka ztvárněná Inkou. Tady jsme se s Lídou domluvili, že by byla škoda nevyužít Danovy profese. Znaková řeč představení nesmírně oživí. Text jsem trošku upravil a pan Otec bude v této hře v podstatě hluchoněmý.

OTO: To nebude problém, že Otče?

BOREC: V obou aktovkách se vyhneme excesům, jako jsou krev či tržné rány. My se soustředíme na trýznění psychické. Tak a můžeme se pustit do čtení.

EVA: Rejžo, dej pět minut pauzu, my si dojdeme pro pití. Stejně tady ještě není Inka.

BOREC: Ne, pili byste tam alkohol. Když zkoušíte, pít nemůžete.

LÍDA: Vždyť teprve čteme, rejžo.

BOREC: Ne, mám s pitím ty nejhorší zkušenosti.

OTO: To my taky, rejžo.

BOREC: Mohli jste si donést vodu nebo džus. Tak, skupina

A zaujme místa v přední řadě a skupina B usedne po straně.

(Přesadí se: zleva v řadě do hlediště Eva, Lída, Kája, Maja, po straně Oto, Otec, Dan.)

KÁJA: To budou hrát obě skupiny najednou? To je divný.

BOREC: Nerozumím, Kájo. Každá zvlášť, ty aktovky jdou po sobě.

OTO: A proč tady máme sedět s áčkem, když v tom nehrajeme?

BOREC: Protože ty aktovky mají společné vnitřní téma. To je snad jasné.

OTO: Tak my si ten jejich text přečteme doma.

BOREC: Dobře. Ale nejsem schopen pochopit, že vás nezajímá, jak zkouší druhá skupina. Jak v tom chcete vůbec hrát? Nejde jen o to vidět. Vy můžete, do jisté míry ovšem, i vyjádřit svůj názor na tvorbu inscenace. To, co dělám, není dogma.

OTO: Chceš říct, rejžo, že ti do toho můžeme mluvit?

BOREC: Můžete přicházet s konstruktivními připomínkami.

OTO: Vidíš, Lído, to je demograt. Otče, zůstaneme. *(Sedne si na postranní židli. Otec též.)* Můžete, prosím.

BOREC: Tak jedem. Příběh první, Rozervaný kuň. Čtyři postavy: Děvče, Mladá, Zralá a Stará. V popředí vlevo Děvče, vpravo Mladá, to jest Maja a Kája. První scéna: Ignězka Handřekova vzpomíná na mládí v Lodži, prodchnuté kalem polského patriarchátu, a také na první zkušenosti s muži, kteří ji přivedli až do nevěstince. Na pasáka Kowalského a koňského handlíře Zbyška. Scéna vrcholí příjezdem Zralé a Staré se stádem koní kočovných cikánů, kdy nakonec opilí kupci donutí Ignězku, aby nahá tančila na rozviklaném stole. Totální rozpad osobnosti. Hnus. Takže můžeme.
(Borec, vždy, když není spokojen, vyskočí, pobíhá jim za zády a křičí.)

MAJA: Jako mladá jsem sedávala poblíž stájí na lodžském předměstí Hyžel. Okolo vodili osmahlí muži hřebce. Koně jsem měla vždycky ráda. Voněli senem a sladkým pižmem. Byli bujní a nedočkaví.

BOREC: Stop. Majo, víš vůbec, co čteš?

MAJA: Tady ten text. Strana tři.

BOREC: Intimní vzpomínku na mládí čteš. Proč jsi tam v Lodži asi u těch stájí sedávala? Víš to?

MAJA: Já jsem nikde nesesedávala. Já jsem z Plzně.

BOREC: Ne ty, ta postava, co ji čteš. Proč asi vysedávala u těch stájí?

OTO: Bolely ji nohy, Majo.

MAJA: Byla unavená. Ne! Kvůli těm koňům tam sedala!

BOREC: To nemyslíš vážně? Přece kvůli mužům! To z toho necítíš?

MAJA: Ne.

BOREC: Bože, to je průser, dělat s takovým materiálem! Pochop. Kam tak asi vodili ti muži hřebce?

OTO: Na záchod, Majo.

MAJA: Na záchod.

BOREC: Oto, neruš. Za klisnami je vodili! Hřebci se vodí za klisnami. Je to o mužích, a tak nemůžeš větu Voněli senem a sladkým pižmem říkat jako recept na rajskou. Je to intimní vzpomínka. Tak ještě jednou.

LÍDA: Rejžo, čteme to poprvé, tak se tak nečil.

BOREC: Tohle normální herec musí cítit. Vždyť to pižmo je tam mezi řádky!

MAJA: Když já nevím, co je pižmo, rejžo.

OTO: Takovej fajnovej smrad, Majo.

BOREC: Ticho. Jedem znovu.

MAJA: Jako mladá jsem sedávala poblíž stájí na lodžském předměstí Hyžel. Okolo vodili zpocení osmahlí muži hřebce.

OTO: Musíš trochu řehtat, Majo.

BOREC: Neruš. Pokračujeme.

MAJA: Koně jsem měla vždycky ráda. Voněli senem a sladkým pižmem. Byli bujní a nedočkaví.

BOREC: Stop. *(Pauza.)* Už jsi měla chlapa, Majo?

OTO: *(Smích.)*

MAJA: Ne.

BOREC: Tak se to vysvětluje.

OTO: Rejžo, vona bude svatá. Má dvě děti.

BOREC: No tak dál.

KÁJA: *(velmi snaživě)* Ti koně mi zůstali zataveni v duši. Vždycky se mi vybavili, kdykoli jsem se později

oddávala mužům. Bývalo to i několikrát denně a bylo to za peníze.

BOREC: Výborně.

MAJA: Pátého června mě u stáji potkal Kowalski a odvedl si mě do svého nevěstince. Okolo duněla vesna a na pianě sedávala stará Zdislawa. Pracovala jsem tam devět let.

KÁJA: Devět černých bolestivých let.

MAJA: Já budu hrát kurvu, rejžo? Tak to mi Pepa doma rozbije hubu.

BOREC: Majo, právě tu nevěstku musíš herecky vnímat a prožívat. Je to tragické povolání a je to osud! A když řekneš Kowalski, musíš se téměř tragicky otřást.

OTO: Asi takhle, Majo: Kowalski! *(Odporně přehnaně se otřese.)*

BOREC: Tým B odchod na procházku! Začátek vaší zkoušky za padesát minut. *(Tým B čile odchází.)*

Scéna 9

EVA, LÍDA, MAJA, KÁJA, BOREC

EVA: Rejžo, voni pudou do hospody a my sme nesměli.

BOREC: Charakterní herec nepodvádí.

LÍDA: My charakterní jsme a šli bysme taky.

BOREC: Jedeme dál.

MAJA: Ločtí, lodští... *(několikrát neúspěšně vysloví)* ...kupci. Kupci v Lodži byli suroví.

BOREC: Ne, lodžští kupci. Na tom trvám.

EVA: Rejžo, kterej mamlas to překládal?

BOREC: Toho neznáte.

EVA: Chtěla bych vidět člověka, co napsal pro divadlo lodžští kupci.

BOREC: Nezdržuj, Evo.

EVA: Já nezdržuju, já se ptám.

BOREC: Tak jedem, Majo.

MAJA: Lodžští kupci byli suroví. Páchli zubrovkou a mluvili sprostě. Například Zbyšek, obchodník s koňmi.

BOREC: Zbyšek je polské jméno. Když ho vyslovíš, musí z toho zavonět polská step. Vždyť Igněška ho milovala!

MAJA: V bordelu? Štětka?

BOREC: Jistěže! To je v dalším obraze!

MAJA: A jak to mám asi čuchat, že má ze Zbyška zavonět step, když to ještě nevím?

BOREC: Chytrá herečka to musí cítit. Čti dál.

MAJA: Takže chytrá nejsem. Dobře. Například Zbyšek, obchodník s koňmi. Vždycky přijel k nevěstinci v kočáru a volal: Koně, kde jsou moji koně?!

EVA a LÍDA: *(Čtou nevýrazně, nejednotně, špatně.)* Haló, už jsme tady, už se řítíme, vedeme koně, vraníky i hnědáky, volali cigáni a jejich stádo vtrhlo přímo do města.

BOREC: Stop. Děvčata, tohle musí být dramatický šok. Ten vpád koní, to jste vy, zralá a stará Igněška! Máte to tam napsané: Rykot! To musí být strašný rámus. Vaše antrée!

EVA a LÍDA: *(Trochu přidají na důrazu, ale pořád je to bez života.)* Haló, už jsme tady, už se řítíme, vedeme koně, vraníky i hnědáky, volali cigáni a jejich stádo vtrhlo přímo do města.

BOREC: Stop! Vy mě neposloucháte! Ty koně se vám řítí špatně. Zbyšek vždycky přijel k nevěstinci v kočáru a volal: Koně, kde jsou moji koně! V té větě je všechno! Jeho stáda, majetek, ale také nevěstinec plný nešťastných polských děvčat. To všechno tam je. Divák to bude vnímat, když to zahrajete! Ta narážka je pro vás signálem k akci. K velké akci! Nevracíme, jedeme dál!

MAJA: Zvedli mne na rozviklaný stůl. Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

KÁJA: Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

LÍDA: Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

EVA: Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

BOREC: Postupně se svlékáte a jde to do tmy.

EVA: Já se nesvlíkám, rejžo. Už jsem to říkala.

LÍDA: Rejžo, můžu technickou?

BOREC: No prosím.

LÍDA: O čem vlastně ta hra je?

BOREC: Jak jsem říkal, drama moci a bezmoci, utrpení...

LÍDA: Počkej, rejžo, to už jsme slyšeli. Je tam nějaký příběh?

BOREC: Příběh!? Příběh je přežitek! Není potřeba. Moderní divadelní hra v sobě skrývá nespočet příběhů a

divák, který je pro svoji katarzi potřebuje, si je musí najít sám.

EVA: Aha. A co když to neumí?

BOREC: Tak ať si pustí v televizi Gondíky. V divadle nemá co dělat. Už nezdržujte, jedeme dál. A jak jsem řekl, je to vaše antrée!

EVA: Musí nám to hodit.

BOREC: Hod' jim to.

MAJA: Například Zbyšek, obchodník s koňmi.

BOREC: To nemusíš házet celé. Stačí poslední věta.

MAJA: Ale oni taky musí toho Zbyška cítit.

EVA: Jasně, já ho cejtim. Smrdí zubrovkou.

Scéna 10

EVA, LÍDA, MAJA, KÁJA, BOREC, INKA

INKA: *(Vejde.)* Ahoj, mládeži. Já se omlouvám, Wilieme, ale musela jsem generálovi dodělat report.

BOREC: V pořádku, Inuško, jdi se občerstvit, váš tým začíná tak za půl hodky. *(Inka odchází.)* Takže jedeme dál!

Scéna 11

EVA, LÍDA, MAJA, KÁJA, BOREC

MAJA: Rejžo, ona přišla pozdě.

EVA: To neřeš, Majo, dělala report.

BOREC: To je v pořádku, věděl jsem o tom.

MAJA: Můžu teda celý?

BOREC: Jistěže.

MAJA: Například Zbyšek, obchodník s koňmi. Vždycky přijel k nevěstinci v kočáru a volal: Koně, kde jsou moji koně!

EVA a LÍDA: Haló, už jsme tady, už se řítíme, vedeme koně, vraníky a hnědáky, volali cigáni a jejich stádo vtrhlo přímo do města.

MAJA: Zvedli mne na rozviklaný stůl. Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

KÁJA: Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

LÍDA: Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

EVA: Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

BOREC: Postupně se svlékáte a jde to do tmy. Je to výborné, děvčata. Ale musíme udělat jednu změnu: Áčko s béčkem prohodíme, protože tahle úžasná scéna bude finále celého večera! Zasvíti vaše bílá těla, hudba, tma, konec!

(Přítmí, hudba.)

2. obraz – tatáž šatna ochotnického souboru v průběhu čtené zkoušky „Béčka“

Čelně do hlediště sedí béčko: zleva Inka, Oto, Otec, Dan, vpravo na kukačce Eva a Lída. Na scéně by měly zůstat detaily z předchozího obrazu, z nichž plyne, že jde o pokračování téže zkoušky.

Scéna 1

OTO, OTEC, INKA, DAN, BOREC, EVA, LÍDA

BOREC: ...to prostě nemůže vyznít takhle mdle. Musí z vás číset živočišno, i když jste zavřeni v sanatoriu. Zápas mrzačeného člověka s temnem. Takže, prosím vás, sjedeme poslední obraz celý ještě jednou. A nezapomeňte, je to finále, a to musí vřít!

OTO: Rejžo, je půl jedenáctý.

BOREC: No a co?

INKA: Ráno jdeme do práce, Wildo.

BOREC: To jdeme všichni. Půlhodinka ještě nikoho nezabila. Nemáte pít a nebudete ospalí.

EVA: Jasně, rejžo, nešetři je, divadlo je řehole.

LÍDA: Evo, neblbni. Rejžo, je fakt pozdě, my jsme zkoušeli vždycky nejdéle do deseti.

BOREC: Taky to podle toho vypadalo. Tak jedem. Ještě jednou to finále.

DAN: Pan Otec spí.

BOREC: To jste přeskočili, on ještě nemá spát, až na konci obrazu. Vraťte to a znovu!

DAN: My jsme to nepřeskočili, on opravdu spí.

BOREC: No to snad ne! Vzbudit!

OTO: Vždyť je to jedno, stejně říká jenom ano.

BOREC: Otče, vzbudte se, zkoušíme. On pil?

OTO: Ne! Jenom pár piv.

LÍDA: A pár slivoviček. Musí mít svoji dávku, rejžo, jinak by nám tady zkolaboval.

BOREC: Vždyť to četl vcelku dobře.

INKA: To je pravda, Williame, taky nemá složitý text.

OTO: Ano, tenhle si předělat nemůže.

INKA: Kdyby pan Allways věděl, co už jsme si s kreacemi pantatíčka užili...

EVA: A co my si užili s tvejma, Inuško.

INKA: Neříkal Wilda, že se tu už nebude pít?

BOREC: Ano, copak to pijete, vy dvě?

EVA: Rybízovej džus, rejžo, tos nám povolil...

BOREC: *(Kontroluje pohárek.)* Pěknej džus, víno! Jste taky podnapilé, a to je smutné. Tak vzbudit, povídám!

OTO: Pantatíčku, půjdeme do lokálu!

OTEC: Ano?

OTO: Ale nejdřív to tady dočteme, ano?

OTEC: Ano.

OTO: No vidíte. Tak já jedu, rejžo.

BOREC: Jed'.

OTO: Tančírny se u nás otvírají v noci. U vás taky, Budinski?

OTEC: Ano.

OTO: Jo, vandr! Vždycky jsem boty vyglancoval lojem a už to jelo. A na torny jsem obul nové řemeny. To kvůli krysám. Už jste snídal?

OTEC: Ano.

OTO: To je dobře. Fanyнка říkala, že v Podluží se zase střílí. Paf, paf, paf, paf!

BOREC: Stop.

INKA: Mělo by se to číst rychleji, Wilieme.

BOREC: Souhlas. Chci se znovu zeptat, Oto. Rozumíš tomu, co čteš?

OTO: Rozumím, rejžo. Ten dědek rád tančil, vandroval, neměl rád krysy a okolo zuřila první světová.

BOREC: Ne, Oto. Je to trhlina, duševní perforace osudu dvou opuštěnců.

OTO: Jako lékař vidím perforaci jinak, rejžo.

BOREC: Neřečnit. Znovu poslední větu.

OTO: To je dobře. Fanyнка říkala, že v Podluží se zase střílí. Paf, paf, paf, paf!

INKA: Uklidněte se, Kowalski. Projedeme si docházku. Lešek?

OTO: Ano!

INKA: Somrančik?

OTO: Ano!

BOREC: Stop. Oto, už jsme si to říkali. Doktorka Zoša je Kowalského vzpomínka na gulag. Zoša je bezcitná dozorkyně a ty musíš svá ano ze strachu téměř vyštěknout. Prosím.

INKA: Projdeme si docházku. Lešek?

OTO: Haf!

BOREC: Chovej se jako dospělý herec, Oto. Prosím.

INKA: Somrančik?

OTO: Ano!

INKA: Budinski!
(Otec mlčí.)

OTO: Pantáto, řekněte ano.

OTEC: Ano.

INKA: Ale já vás tady nemám, pane Budinski. Máte karavan, že pane Budinski?

OTEC: *(Z hlavy, nechte.)* Ne. *(Oto do něho strčí.)* Ano.

BOREC: Výborně, Otče.

INKA: No, sláva! Jedeme dál. Mytnik?

OTO: Zde!

INKA: Kraviak?

OTO: Zde!

DAN: Klimek vejde. Paní doktorco, koně se utrhli!

BOREC: To nečti, Dane, to Klimek vejde. To divák vidí.

DAN: Paní doktorco, koně se utrhli!

INKA: Zatraceně. Klímku, postarejte se tady o ty sochy. A nebojte se jich, jsou kamenné.

BOREC: Výborně, Inko!

DAN: Doktorco, koně se utrhli.

INKA: Nejsem hluchá. Zato tihle dva, ano. Řekněte jim, co je čeká, když nevrátí ty míče. Ale tak, aby to pochopili.

BOREC: Jsi přesně drsná, Inko. Dál.

DAN: Klíček se postaví před sedící a něco jim strhujícím způsobem vykládá znakovou řečí.

BOREC: Ano a ti starci se mu smějí. Je ti to jasné, Dane?

DAN: Ano. A jak se u toho budu tvářit?

BOREC: Jako padající list, Dane. Ten chlapec je můstkem mezi podzimem života a nářkem samoty. A to je to motto. Pochopil?

DAN: Úplně.

BOREC: Tak jedem.

INKA: Koně jsou uvázaní. Co je to tady za bordel, Klimku?! Vy jste zešilel!

BOREC: Stop. To tam není, Inko, to „Vy jste zešilel“.

INKA: Ale sedí to. Já si to tam přidám.

BOREC: Nepřidáš. Text zůstane přesně tak, jak je.

INKA: Vždyť to jde po ději.

BOREC: Text zůstane tak, jak je, Inko. Znovu.

INKA: Ale já myslím...

BOREC: Myslet znamená hovno vědět. Nemysli!

INKA: Koně jsou uvázaní. Co je to tady za bordel, Klimku?!
DAN: Vysvětloval jsem.

INKA: Už toho mám dost. Nejdřív koně a pak vy dva!

OTO: Koně, kde jsou mí koně?!

INKA: Ach, bože, vždyť je to můj otec! Vždycky jsem se bála této chvíle a přišla teď, když jsem tak dětsky bezbranná. Tatínku, prosím vás, odpusťte!

OTO: Dvacet let čekám, až se na louce urodí ocúny, aby se v nich vykoupali mí koně. Nedočkal jsem se. Budinski, jdeme.

BOREC: Krásný. A oba odcházejí, držíce se za ruce, středem jeviště, ostrá hudba, zelené světlo. Zoša klečí na zemi a chvěje se pláčem, Klíček se uklání jako ruský mužik.

DAN: Tma. Opona. Konec.

BOREC: To se nechte, Dane, to tma, opona, konec.

DAN: Aby to divák věděl.

BOREC: No to právě vy musíte zahrát! Takže, přátelé, pro dnešek vám děkuji. Sejdeme se ještě třikrát na čtenou a pak už šup na jeviště. Ale do středy nemůžu, jsem v Praze a nemám teď auto, takže nevím, jak se vrátím.

INKA: Já tě vezmu, Wilieme, jedu tam.

BOREC: Tak to mám tedy štěstí.

EVA: To tedy máš. Rejžo, já tu stejně příští tejdén nejsem. Jsem na školení mimo.

OTO: Rejžo, středy a čtvrtky mám všechny plný. Je mi líto.

BOREC: To už jste dva. Jak to chcete nazkoušet? Přišel jsem sem, abych vás vytrhl z přizemnosti zanedbané šmíry. A s čím se setkávám? S věčným reptáním, neochotou, opilstvím! Zamyslete se nad sebou. Všichni. Do jednoho.

OTO: Rejžo, já ti za všechny slibuju, že se fakt zamyslíme. Ale mám technickou z hlediska občerstvení.

BOREC: No prosím.

OTO: Rumový pralinky se při zkoušce můžou?
(Tma, hudba. Přestávka.)

TŘETÍ JEDNÁNÍ

1. obraz – prázdné jeviště s otevřenou oponou do „prázdného“ sálu

Borec má režijní stůlek stranou vpravo na forbíně nebo u pravého portálu. Vlevo se jde do hospody a ven, vpravo do zákulisí.

Scéna 1

MAJA, KÁJA, BOREC, EVA, LÍDA, INKA

(Probíhá zkouška. Na scéně vlevo vepředu stojí Maja a povídá si s Kájou. Tato scéna by měla být ještě bez kostýmů.)

BOREC: *(Vejde zleva a sedá si za režijní stůlek.)* Konec přestávky! Jedeme dál! Makáme, makáme, za chvíli nastupuje béčko. Samozřejmě, Maja, Kája jsou na svých místech, Eva a Lída chybí!

EVA: *(Vchází s Lídou zprava.)* Jo, už dem, rejžo. Ta tuhá kázeň mě zničí.

INKA: *(Vejde zleva za Borcem.)* Děcka, pospěšte si, máme sklu-ůz!

LÍDA: Co pojedeme, rejžo?

BOREC: Ještě jednou ten konec.

MAJA: Ještě jednou?

BOREC: Ano, ještě jednou. Za čtyři neděle je premiéra a s tím koncem jsme nehli. Uvědomte si už konečně, že je to finále a hrajte podle toho.

LÍDA: Rejžo, můžu?

BOREC: Ale rychle.

LÍDA: Rejžo, řekni mi, co to vlastně hrajeme? Vždyť je to, Američani prominou, blábol na blábol.

INKA: (*Stojí u pravého portálu nad Borcem.*) Lído, proč všechno, co je nové, je pro tebe blábol. Je to moderní, obtížná hra.

BOREC: Obtížná hra to je, souhlasím. Ale je mimořádně živá. Uvidíte ten ohlas. Tak první obraz, scéna jedna, jedeme.

INKA: Zase není nápověda.

BOREC: Kruci, Hanko, kde vězíš? Máš napovídat.

HANA: (*Volá z portálu.*) Dyť to uměj.

BOREC: Nápověda je stejná součást představení jako světla, zvuk a inspicie. Dobré divadlo bez nápovědy nejde. Můžeme.

INKA: Skočím ti pro kolu, Wildo. (*Odejde.*)

Scéna 2

MAJA, KÁJA, BOREC, EVA, LÍDA

BOREC: Buď tak hodná. Tak prosím, hrajeme! (*Maja s Kájou stojí mezi portály čelem do hlediště asi 2–3 m od sebe.*)

MAJA: (*Rytmicky obouruč kývá rukama ze strany na stranu, ztuhlá.*) Jako mladá jsem sedávala poblíž stájí na lodžském předměstí Hyžel. Okolo chodili osmahlí muži a vodili hřebce. Koně jsem měla vždycky ráda. Voněli senem a sladkým pižmem. Byli bujní a nedočkaví.

BOREC: Stop. Majo, je to pořád stejný. Ty nemáš dramatický projev. Mluvíš jak selka a navíc, to kývání je rytmus boží reprodukce a ty se u toho kolíbáš, jako když mácháš plíny. Hýbej s těma rukama radši do stran. Jako když plaveš! Představ si třeba, že plaveš v krvi! Ale musí to být akorát, je to vzpomínka na mužský!

MAJA: (*Předkloní se dopředu a jakoby plave prsa.*) Rejžo, já tak vzpomínám na mužský, až se stydím. Já už nevím, co s tím.

BOREC: Pracovat na sobě, Majo, pracovat. Je to očištec, dělat s takovýmhle materiálem. Jedeme dál, čas letí!

KÁJA: (*Dlaně přitisknuté na tvářích, rytmicky se kýve zepředu dozadu, postupně stále více sípe.*) Ti koně mi zůstali zataveni v duši. Vždycky se mi vybavili, kdykoli jsem se později oddávala mužům. Bývalo to i několikrát denně a bylo to za peníze.

BOREC: Výborně! Ta hlava musí být v dlaních utopená jako mrtvá ryba.

MAJA: Blé, fůj, mrtvá ryba!

BOREC: Ale hlasová tónina je správně!

MAJA: Rejžo, víš, proč jí to jde? Protože má zastřenej hlas. A já mám ječák, takže mi to nejde... Rejžo, nemohla bych u toho plavání sedět na židli? Bolej mě nohy.

BOREC: Vyloučeno, scéna musí být prázdná, je to moderní divadlo! Takže neplkej, Majo, a plav. Pokračuj.

MAJA: (*Znovu plave.*) Pátého června mě u stájí potkal Kowalski a odvedl si mě do svého nevěstince. Okolo duněla vesna a na pianě sedávala stará Zdislawa. Pracovala jsem tam devět let.

BOREC: Stop, Majo. (*Jde k Maje, Maja spočine ve štronzu v plavebním pohybu.*) Dobrý. Přesně v téhle chvíli bych si představoval, že ti poklesne levé ňadro. Jako by se ti zastavilo srdce.

MAJA: Rejžo, já neumím hejbat ňadrem.

BOREC: Máš to za domácí úkol. Mně v Praze dobrý herečky ňadrem normálně hýbaly. Pokračuj. (*Otáčí se ke Káje.*)

KÁJA: Devět černých bolestivých let.

BOREC: Ano. (*Jde si sednout.*)

MAJA: Lodžští kupci byli suroví. Páchli zubrovkou a mluvili sprostě. Například Zbyšek, obchodník s koňmi. Vždycky přijel k nevěstinci v kočáru a volal: Koně, kde jsou moji koně?! (*Vybíhají Eva a Lída.*)

BOREC: Stop, stop, stop! (*Vrátí Evu a Lídu.*) Majo, ten smutek z toho musí kapat jako kyselina, která všechno vyžere. Ssssssss! Je to smutná vzpomínka.

MAJA: Já tam chtěla mít tu step.

BOREC: Jo, step je důležitá, ale smutek tam musí být taky. A radši se nějak kývej, to plavání není psychologický. Tak ještě jednou, ale rychle.

MAJA: (*Kývá se z nohy na nohu a deklamuje nesmírně rychle.*) Například Zbyšek, obchodník s koňmi. Vždycky přijel k nevěstinci v kočáru a volal: Koně, kde jsou moji koně?!

EVA a LÍDA: *(Vyklusají spolu na scénu, mátožně, bez života, obíhají Maju a Káju a pak zastaví mezi nimi.)* Haló, už se řítíme, vedeme koně, vraníky a hnědáky, volali cigáni a jejich stádo vtrhlo přímo do města. *(Všechny čtyři stojí v lajně čelem do hlediště, zleva Maja, Eva, Lída a Kája.)*

BOREC: Stop! Nebudeme to vracet, ale už z toho asi budu mít mladý. To není příjezd koní, to je příplazení se dvou starejch bab. To musí zvonit, jedeme dál!

MAJA: *(Naznačuje svlékání.)* Zvedli mě na rozviklaný stůl. Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

KÁJA: *(Naznačuje svlékání.)* Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

LÍDA: *(Naznačuje svlékání.)* Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

EVA: *(Naznačuje svlékání.)* Kupci stáli okolo a já se musela svlékat. Jenomže já se nesvlíkám.

BOREC: Jak, nesvlíkám?

EVA: Nesvlíkám, řekla jsem ti to jasně.

BOREC: Divadlo je život, Evo! Když jsem dělal Lysistratu, měl jsem na jevišti nahých holek devět a publikum šlelo!

EVA: Tak se svlíkni sám, když to tak žereš, ty striptéře! Ted', no! Svlíkni se! Holky se votočej a já to vydržím!

BOREC: Zbláznila ses? Není důvod.

EVA: Tak vidíš.

MAJA: Rejžo, já si to taky rozmyslela. Můj Pepa je proti. Když se svlíknu, tak mi prej rozbije hubu.

BOREC: A ostatní?

LÍDA: Když jsem to tomu mému řekla, tak povídal, klidně se svlíkni, ať lidi viděj, v čem žiju.

KÁJA: Já se klidně svlíknu. Ale dopadne to jako u Maji.

BOREC: Manžel tě zbije.

KÁJA: Mě ne, tebe.

BOREC: No ... tak dobře. Uděláme kompromis. Ono to bude lepší. Stejně už máte po sezoně a nahota může být někdy syrová až moc. Svléknete si jenom trikoty a pod nimi budete mít hodně erotická tílka. A podprsенky samozřejmě.

MAJA: Tak to jo.

EVA: Já ne.

BOREC: Evo, ty chceš dělat potíže. Nejenže rušíš, piješ při zkouškách a rozvracíš mi to tady, ale ještě záměrně vytváříš problém. Dobře, nemusíš. Za upřímnou nahotu se může stydět jenom trapný puritán.

EVA: Kohos tím myslel?

BOREC: To si domysli.

EVA: Tak tohle ti, rejžo, nedaruju, i kdybys měl nahej celej Václavák.

BOREC: Tak jedem ještě jednou. Kdy už bude osvětlovač?

LÍDA: Měl přijít dnes. Nevím, co s ním je.

BOREC: Takhle to nikdy nedozkoušíme. Tak jedeme znovu. Pokračujeme!

Scéna 3

MAJA, KÁJA, BOREC, EVA, LÍDA, OTO, DAN

OTO: *(Vejde s Danem.)* Nepokračujete, rejžo, protože ted' je na řadě béčko.

BOREC: O tom, co se bude dělat, Oto, myslím, rozhodují já.

OTO: Prdlačky, rejžo. Zase tady budeme sedět dvě hodiny a čekat až Maja ucítí polský koně.

BOREC: Stejně tu nejste všichni.

OTO: Ale jsme. Pan Otec konzumuje v lokále a Inka je tam taky. Čekala, až odejdu, aby si mohla do koly nalít rum.

BOREC: Nemyslím, že by ti uškodilo vidět, jak pracují ostatní. Ale dobře, změna. Áčko pro dnešek konec, pokračuje béčko. *(Cinkne mu v kapse mobil, přečte vzkaz.)* Vlastně ne. Omluvte mě, deset minut pauza. Hned se vrátím. *(Odejde.)*

KÁJA: Děcka, já už dneska taky musím. Mám babičku. Zavolejte, kdy příště. *(Odejde.)*

Scéna 4

MAJA, EVA, LÍDA, OTO, DAN

(Oto přinese zpoza portálu dvě židle, jednu pro Lídu, ta ji nechá Evě, a jednu pro sebe. Oba se posadí.)

MAJA: Kam šel?

EVA: Do hospody. Pojišťovat, má tam klienta a Inku. To je nejmíň na dvacet minut.

LÍDA: Přátelé, já už toho začínám mít plný zuby. Jestli

jste o mně říkali, že jsem buzerant v sukních, tak jak máme říkat tomuhle umělci?

MAJA: Magor v kalhotách! Vono je ho dost. Nejdřív po mně šel jak slepice po flusu. Hned napoprvé, kanec. Udělala jsem mu jasno a vod tý chvíle mě dře jak rejžák. Ještě že má tu Inku.

EVA: Mně zas tolik nevadí, že mě buzeruje. Možná jsi nás, Lído, měla honit víc. Mně vadí všechny ty kecy. V životě mi nikdo nehlídal, co piju. A teď mám dmout chřípí jako klisna, vyklusávat jako hřebec a nesmím si dát ani dvojku, abych správně řehtala.

MAJA: Mně se tohle divadlo nelíbí. Ta naše půlka vůbec nemá děj. Ta druhá sice taky ne, ale maj tam aspoň hluchoněmýho otce.

LÍDA: Mně ta půlka, co hraje béčko, přijde ještě uhozenější než ta naše. Dva úplně sklerotický dědci hodinu žvaněj pitomosti, gestapačka jim dělá docházku a nakonec se ukáže, že jeden z nich je její fotr. Dědci utečou a vona se zhroutí. Jak to moh někdo takhle napsat!

EVA: No, děcka, nechtěla jsem vám to říkat, abych neprudila, ale teď vidím, že už asi musím. Ono je to totiž s naším rejžou všechno úplně jinak.

OTO: Wilda je Američan.

EVA: Není. Mně se to od počátku nějak nelíbilo, a tak jsem si to jeho Q divadlo našla v adresáři amatérského divadla. Zavolala jsem tam a co neslyším.

OTO: Oni ho neznaj.

EVA: Ale znaj a dobře. Nikdy nic nerežíroval. Dělal jim patnáct let náповědu. Kolikrát mu nabízeli, aby hrál, ale to nechtěl, protože by se na jevišti počural strachy. A teď bomba: Ten slint Nářek samoty nenapsal žádnéj Roon Allwais, anobřž náš národní umělec Rejžák z Prahy a nikdo mu to nechtěl hrát. To jeho vedlo mu za zlý nemám, sama nesplichtím nic. Štve mě ale, jak s náma zachází a jakej chystá podraz na diváky. Už mě to nebaví a asi nejsem sama.

OTO: Inku to baví.

LÍDA: Inku přitahují praví umělci.

EVA: Jo, o dvacet let starší, opačného pohlaví a z Prahy.

DAN: Ale pana Otce to, myslím, taky baví.

OTO: No bodejt, vždyť mu napsal nejlehčí text.

LÍDA: Tak to jsem mu poradila já. Netušila jsem, že je to taková slátanina, a hlavně, že se to nebude pro naše lidi.

EVA: Ano, těm se to asi líbit nebude, ale konečně uvidí moderní divadlo. I když já už jsem svejm známejm řekla, že jdou na vlastní nebezpečí. Že za celou hru nepochopí, o co tam vlastně jde, protože tam o nic nejde. Akorát na konci uviděj poslední striptýz vosumdesátiletý báby ve střední Evropě.

MAJA: Já jsem mýmu Pepovi řekla, že je to blbost a že mu odpustím, když zůstane v lokále jako vždycky. A on se na to začal těšit.

LÍDA: Já jim to doma taky řekla. Pořád se ptali, jestli fakt budu jezdit na koni, protože si četli můj text. Řekla jsem, že jo, že tam budu mít hřebce. A oni mi teďka říkají Váňo. Děcka, teď už toho nechat nemůžeme. Už to stálo moc času a lidi s tím počítají.

OTO: To nikdo nechce, Liduš. Ale jen tak bych to nenechal. Trošku bychom mu to měli dát vyžrat. Co takhle mu ty největší kraviny vynechat? Zkrátíme to, zahrajem to za půl hodky a šmytec.

MAJA: A vemem si kulichy a pionýrský šátky a to ho trefí.

LÍDA: Jo, a Ince místo červeného čela uděláme modré a ty budeš místo řadrem hýbat pupíkem. Jenže to nic neřeší. Slátanina zůstane slátaninou.

EVA: Uplně obráceně, přátelé. My naopak musíme všechno dělat, jak on chce. Vždyť my se pořád těm jeho debilním postupům vzpouzíme. Chyba! Když chce psychodelický drámo, ať ho má. Dělejme všechno, co bude chtít, a ono to nějak dopadne. A jestli to berete, tak už se docela těším. Ovšem, děcka, bacha. Káje to řeknem, ale Inku do toho netaháme, zbořili bysme jí ideál.

LÍDA: A pan Otec?

EVA: Ten nezklame, i když to neví.

OTO: Takže jasný. Jdu nacvičovat psychologický hejbání nosem, než přijde ten slinta.

Scéna 5

LÍDA, EVA, MAJA, OTO, INKA, DAN, BOREC, OTEC
(Borec vejde s Inkou a s Otcem z hospody.)

BOREC: Tak jsem tady, pojedeme.

OTO: Teď zrovna, rejžo, přemýšlím, že si na premiéru vyndám falešný zuby, aby to bylo autentický.

BOREC: V žádném případě, Oto. Nebylo by ti rozumět a tvůj text je veledůležitý. Allways v tvoji figurě zrcadlí především sebe.

OTO: Tak to ti nesmím zkazit.

MAJA: Já už jdu domů. Ahoj, rejžo. *(Odejde vlevo.)*

BOREC: Nazdar. Tak pokračujeme.

EVA: Pojd', Liduško, skočíme si pro víno a budeme se dívat.

LÍDA: *(Obě odcházejí vlevo.)* Jasná zpráva.

Scéna 6

OTO, INKA, DAN, BOREC, OTEC

(Oto s Otcem si sednou na židle přibližně do míst, kde před tím stály Maja a Kája.)

INKA: Ale to přece nemůžou, Wildo, nosit si sem víno.

BOREC: Už mají po zkoušce, Inuško. Přátelé, jedeme ten první obraz. To pořád není ono.

OTO: Rejžo, to umíme.

BOREC: Prd umíte. A ty židle pryč!

OTO: Rejžo, a proč u toho nemůžeme sedět?

BOREC: Proto! V tragikomedii nemůžete dřepět jak v blbým kině. Povídám odnést! *(Oto odnese židle a vrací se na své místo.)* Tahle scéna musí být memento, při kterém divák nesmí dýchat. To, že je Kowalski otcem Zoši, odhalí prokletou pravdu. Memento před nečekaným koncem. Jedovaté ocúny nerozkvetly, koně zůstali živí! To je to memento! *(Oba muži se postaví na místa, kde předtím stály Maja a Kája, asi 2–3 m od sebe, čelem k hledišti.)*

OTO: Rejžo, to tam není.

BOREC: Možná není, ale my to tam dostat musíme.

OTO: A víš, že máš asi pravdu, Rejžo. Začínám to tam vidět, to memento. Ty koně sou fakt živí. *(Po celou tuto scénu vyvíjí Oto obrovskou snahu rejžovi „pomocť“.)*

BOREC: No vidíš, Oto, a přišel jsi na to sám! Tak jedeme, prosím!

OTO: *(Nasadí úporně nacvičené dramatické gesto.)* Tančírny se u nás otvírají v noci. U vás taky, Budinski?

OTEC: Ano.

OTO: Rejžo, neměl bych u toho poklepávat nohou, jako že chci tančit?

INKA: *(Stojí u pravého portálu nad Borcem.)* Ne, Oto, to není o tanci. To je o nočním Riu, to už ti Wilda říkal.

OTO: Vlastně jo, ta samba z toho úplně čouhá, vidím to tam. Takže já jedu. Jo, vandr! Vždycky jsem boty

vyglancoval lojem a už to jelo. A na torny jsem obul nové řemeny. To kvůli krysám. Už jste snídal?

OTEC: Ano.

OTO: Promiň, rejžo, že ruším, ale neměl bych mít na nohách pohorky? Abych evokoval hory a mohl zašlapávat krysy.

BOREC: Ne, Oto, to je zas o přátelství, ne o horách. Myslel jsem, že to víme. A propos, Oto, ale stojíš u toho jak zmrzlej herinek.

INKA: Fakt, Oto, stojíš hrozně.

BOREC: Ty nevíš, Oto, jak stojí starý pardál?

OTO: To namouduši, nevím, rejžo. Ale Lída nám vždycky předehrávala, když jsme nevěděli. To bys ty nemohl?

BOREC: V moderním divadle není nutné, aby režisér předehrával.

OTO: Já myslím, že je. Jinak to nezahraju. A takovejch míst je tam víc. Já jsem úplně bezradnej.

BOREC: Dobře. *(Postaví se k Otovi a předehrává.)* Ten stařec má svou hrdost, pochop, Oto. Asi takhle. *(Udělá „velké dramatické gesto“, které po něm pak Oto otrocky opakuje.)*

Scéna 7

OTO, INKA, DAN, BOREC, OTEC

LÍDA: *(Lída a Eva vcházejí neviděny Borcem zleva.)* Adonai, césar! Mon dieu! *(Borec se lekne.)*

BOREC: Ste blbý... *(Uražen jde za svůj stolek.)*

OTO: Pojd'te, holky, teď nám to jde. Chtěl jsem rejžovi pomoci, vím, že jsme trochu nemehla. Jedu dál: To je dobře. Fanyinka říkala, že v Podluží se střílí. Paf, paf, paf, paf! Rejžo, nebylo by lepší BANG, BANG! jako v komiksu? *(Borec vrhá vražedný pohled.)* Ne, nebylo.

INKA: *(Doktorka Zoša rázně „vejde“ zpoza levého portálu a staví se mezi muže.)* Uklidněte se Kowalski. Projedeme si docházku. Lešek.

OTO: Ano.

INKA: Somrančik.

OTO: Ano.

INKA: Budinski.

OTEC: Ano.

INKA: Ale já vás tady nemám, pane Budinski. Máte karavan, že pane Budinski?

OTEC: Ne.

BOREC: (*hystericky*) Otče, prosím vás, soustředte se!

OTEC: Ano.

INKA: No, sláva! Tak dál: Mytník.

OTO: Zde!

INKA: Kraviak.

OTO: Zde!

DAN: (*Klímek „vejde“ zleva.*) Paní doktorko, koně se utrhli.

INKA: Ztraceně. Musím tam jít. Klímku, postarejte se tady o ty sochy. A nebojte se jich, jsou kamenné.

DAN: Doktorko, koně se utrhli.

INKA: Nejsem hluchá! Zato tihle dva, ano. Řekněte jim, co je čeká, když nevrátí ty míče. Ale tak, aby to pochopili!

BOREC: Inuško, dobře! (*Inka „odejde“.*)

DAN: (*Dan mužům něco „vykládá“ znakovou řečí. Ti dva se mu smějí a Klímek je nešťasten.*)

INKA: (*„Vrací se.“*) Koně jsou uvázaní. Co je to tady za bordel, Klímku?! Vy jste zešílel!

DAN: Vysvětloval jsem.

LÍDA: (*Vykoukne zpoza pravého portálu.*) Rejžo, to tam není, to vy jste zešílel.

BOREC: Necháme to tam, ono to docela sedí.

LÍDA: Ale co Always? Jak k tomu přijde?

EVA: (*Vykoukne též zprava.*) Nujork je daleko, Lído. Pokračujte. (*Odvádí ji.*)

INKA: Už toho mám dost. Nejdřív koně a pak vy dva!

OTO: (*Velké dramatické gesto.*) Koně, kde jsou mí koně?!

INKA: (*dramaticky směrem do hlediště*) Ach, bože, vždyť je to můj otec! Vždycky jsem se bála tohoto okamžiku a on přišel teď, když jsem tak dětsky bezbranná. (*Padá na kolena a plazí se k Otovi.*) Tatínku, prosím vás, odpusťte!

OTO: Dvacet let čekám, až se na louce urodí ocúny,

aby se v nich vykoupali moji koně. Nedočkal jsem se. Budinski, jdeme. (*Bere Otce za ruku a odchází dozadu.*)

BOREC: Krásný, krásný!

LÍDA: Inka si může přidávat a my ne?

BOREC: Já tě žádám, abys mlčela!

DAN: Tma. Opona. Konec

BOREC: To se nechte, Dane! Jedno oko, jedno ucho, jedna tvář nezůstane suchá! Je to dobré, přátelé! Pět minut pauza a jedeme dál. Otce už dneska nepouštějte do restaurace! To své ano musí říct aspoň jednou správně.

(*Přítmí, hudba.*)

2. obraz – jeviště se „zavřenou oponou“, průhlednou, udělanou třeba z provázků

Je pár minut před premiérou, sál se pomalu „plní“. Scéna postavená na aktovku týmu B: dvě barevné židle, vzadu „symboly přátelství a samoty“. Herci se chovají, jako kdyby hráli za zavřenou oponou. Kája a Inka v kostýmech, zatím nenalíčené, stojí u levého tahu a „zašívají“ ho. Během scény si herci postupně šíleně „psychologicky“ nalíčí obličej a obléknou „moderní černé volné kostýmy“.

Scéna 1

BOREC, KÁJA, INKA

BOREC: (*Vběhne zprava.*) Už přišla ta Hanka?

INKA: Zatím ne.

BOREC: Je za deset sedm, v osm začínáme.

KÁJA: Ona přijde, rejžo. Náповěda přece může pozdějc. (*Jde k „oponě“ a kouká otvůrkem do hlediště.*) Hele, už tam seděj dvě babičky.

BOREC: Náповěda je stejná součást představení jako světla, zvuk a inspic.

INKA: (*Něžně s ním dořikává jeho frázi.*) ...jako světla, zvuk a inspic. Ona přijde, Wildo. Nemám jí zavolat?

BOREC: Ne. Chlapci z techniky už přišli? Tady je kázeň jak ve Vidlákově. Všichni chodí pozdě.

INKA: Já jsem přišla přesně!

BOREC: Jsi skvělá. Běž zavolat tu Hanku.

(*Inka odejde.*)

Scéna 2

BOREC, KÁJA, DAN, EVA

EVA: *(Vejde zleva v kostýmu, je šíleně zmalovaná.)* Rejžo, je to takhle dobrý?**BOREC:** Co?**EVA:** Chtěls mě zestařit. Teda ne, že by to bylo nutný, ale ať je po tvým.**KÁJA:** To jste přehnali. Vlastně ne, dobrý to bude. Vypadáš jako mumie.**BOREC:** Ano. Je to přesně tak surrealistické, jaká ta stařena je. Skočím si pro kolu a mrknu na tu techniku. Pomož jim tady, prosím tě. *(Odejde.)***Scéna 3**

EVA, KÁJA

EVA: Co ti mám pomoci?**KÁJA:** Nic, už to mám hotový. Podrž mi to.**EVA:** Jak to dneska vidíš?**KÁJA:** Premiéra. Všecičko jsem zapoměla. Ale to asi nevadí, že?**EVA:** Naopak, dneska to musíme vystříhnout!**KÁJA:** Já vím. *(Kouká „oponou“ do hlediště.)* Hele, už choděj lidi. Chudáčkové malí.**EVA:** Už? Dyť je sedm deset. *(Kouká oponou.)* Na mou duši. A naši ochotníci zase pro svý rodinky vobsadili první tři řady. Samej lísteček. A staří lidé, co nevidí a neslyší, nemohou sedět vepředu. Chybí vám humaňismus, mládeži. Kdyby ty babičky věděly, že je to dneska pro ně vzadu lepší. Nic. Jdu na panáka. Kde je Lída?**KÁJA:** Nepij, rejžák bude vřískat. A nemůžeš do hospody v kostýmu.**EVA:** Já se na něj můžu vyprdnout. Dneska by měli bejt opilí všichni. Jeden panáček mi v této košaté psycholysistrátě přesně rozváže jazýček. Liduško, kdepak jsi? Hospůdečka volá, hola, hola, hola!**KÁJA:** Jdu se dobarvit. *(Odejde vpravo.)***Scéna 4**

EVA, LÍDA

LÍDA: *(Vejde zleva, zatím nenalíčená, zničená, chodí podél „opony“ sem a tam a vede dialog.)* Evi, já teď na

panáčka nejdu. Já se musím uklidnit. Já si to musím rozchodit.

EVA: Neblbni, na tomhle nemůžeš nic zkazit.**LÍDA:** To máš jedno. I kdyby to bylo maňáskový pro mateřinku, je to premiéra. S tím nic nenadělám. Běž sama.**EVA:** No tak se uklidňuj, já tam skočím a donesu to sem. Slivovičku?**LÍDA:** Jo, slivovičku.**EVA:** Dobrý. *(Odejde vlevo.)***LÍDA:** *(Zastaví se uprostřed těsně za „oponou“. Pak hovoří hlasitým šepem přes zavřenou „oponu“.)* Lidi zlatý, řekněte mi, jestli já nejsem stará kráva. Teď jsem mohla v klidu sedět dole s vámi a dívat se, jak se tady nahoře pachtíme. A to většinou netušíte, co vás dneska čeká. Klepou se mi nohy, už jsem byla třikrát na záchodě, úplně jsem zapoměla text, zapoměla jsem i jak se jmenuju a rejžák do mě vkládá velké naděje. Bože, pomoz mi, ať neomdlím.**Scéna 5**

LÍDA, MAJA

MAJA: *(Vejde opatrně, v civilním šatě.)* Lído, není tu Rejžák?**LÍDA:** Ty jsi teprve teď přišla?**MAJA:** Jo. Nestíhám. Ale já to zvládnou. Šupky hupky jsem oblečená a může se zvonit.**LÍDA:** Jestli Rejžák uvidí, že jsi přišla až teď, roztrhne tě jak žábu.**MAJA:** No a právě proto proklouzávám tady. Tfuj, tfuj, poser tě pes.**LÍDA:** Tfuj, tfuj, poser tě pes. *(Maja odejde vpravo, Lída znovu hledí do průhledu oponou.)* Proboha, lidičky, už nechodte. Už je vás dost!**Scéna 6**

Eva, Lída

EVA: *(Vejde.)* Je to magor, ale na každého jednou dojde. Ten blb na celou hospodu vyřvává, že si nepřeje, aby mi nalévali alkohol, neboť je v sázce úspěch premiéry. A číšník že by měl mít pochopení pro kulturní blaho! A ten chudák, Tomáš, byl z pražského umělce tak konsternovanéj, že mi ty dva ubohý panáčky nenalil!**LÍDA:** Tak si je dáme pak.

EVA: Prdlajs. Slavný premiéry se dočká, to jo. Jenže já jsem dospělá. Stavila jsem se vzadu a mám celou lahev. A taky jsem s děvčaty u kasy domluvila úvodní slovo.

LÍDA: Jaké úvodní slovo?

EVA: Neptej se, uvidíš. A pojd' se líčit.

Scéna 7

EVA, LÍDA, BOREC, KÁJA, DAN, OTEC, OTO, MAJA

OTO: *(Zprava přivádí Otce, oba v kostýmu a nalíčení.)* Tak holky, jak se těšíte? Já už umím hejbat i pleškou. Bude sukses!

BOREC: *(Rázně vejde zleva.)* Děvčata, vy ještě nemáte ocásky?

LÍDA: Už jdeme, rejžo. *(Odejdou s Evou vpravo.)*

OTO: Rejžo, je pantatíček takhle dobrej? Říkal jsi, že má být utýraná ruina.

BOREC: Jistěže. Pantáto, oni jsou ztýraný stařík jak vyšitý.

OTO: Už umí i tu slzu. Uroňte slzu, Otče. *(Otec uroní slzu.)*

KÁJA: *(Vejde.)* Otče, vám to dneska obzvlášť sluší.

BOREC: Kde je Maja? Ježiš, já jsem ještě dneska neviděl Maju!

MAJA: *(Vběhne zprava v kostýmu, nalíčená.)* Tady jsem, rejžo, celá voňavá!

DAN: *(Vejde zleva Borcovi do zad, má mj. strašlivě načervěnou pusou.)* Mohu takhle být, rejžo?

BOREC: Jasně. A neboj se, každý začátek je těžký. Víím, co to je, stát poprvé na jevišti. Tak, je za pět osm. Máme všechno, jak má být?

EVA: *(Vejde s Lídou zprava. Obě jsou nalíčené, za pásky vzadu zastrčené koňské ohony.)* Samozřejmě, pane režisére. Všichni oblečení a střízlivi, technika nadržena, Inka si maluje červené čelo sváru. I nápověda je v pozoru, že Hani?

Scéna 8

EVA, LÍDA, BOREC, KÁJA, DAN, OTEC, OTO, MAJA, HANA, INKA

HANA: *(Vejde zleva s knihou a tužkou.)* Jasně. Rejžo, vzkazujou vod kasy, že se začne přesně v osm. Budou třikrát zvonit, stahnou sál, úvodní projev a jede se.

BOREC: V pořádku. Kdo nás bude uvádět?

HANA: Co prosím?

BOREC: Ptám se, kdo nás bude uvádět?

EVA: No, přece ty, rejžo!

(První zvonění.)

BOREC: To nemyslíš vážně.

EVA: No jistě, rejžo. Tady vždycky uvádí představení režisér. To ti nikdo neřekl?

BOREC: To tedy neřekl! Ale já nejsem připraven! Tužku! Kolik mám času?

(Druhé zvonění.)

LÍDA: Co blbneš, rejžo, to řekneš spatra. To je pro tebe sranda.

BOREC: Ano, sranda spatra.

EVA: Takže, rejžo, plivačka může začít. Tfuj, tfuj, tfuj, poser tě pes... *(Všichni se vzájemně poplívávají, Oto a Otec usednou na židle, ostatní mizí ze scény.)*

(Třetí zvonění. Scéna setmí a rozsvítí se bodový reflektor na Borce uvádějícího představení.)

3. obraz – forbína před „zavřenou oponou“ z provázků

BOREC: *(Suverénně vyjde na forbínu, ale když uvidí lidi, úplně se rozsype.)* Dobrý večer, vážení divadelní přátelé divadla. Dovolte mi, abych vás ... co nejsrdečněji uvítám na mém představení divadelního amatérský soubor Modravan. Hra sama je průnikem psychotické roviny... Tedy, v hlavní roli, v hlavních rolích vystoupí Lída... *(Za oponou mu napoví: Waisová),* Oto... *(Napoví mu: Kment.)* a Inka Barešová. Dobrou noc. *(Odejde „oponou“.)*

(Zhasne bodák. Tma. Roztahne se provázková opona. Plná světla.)

4. obraz – prázdná černá scéna

(pouze vzadu dva surrealistické „symboly přátelství a samoty“; vpředu dvě barevné židle, „psychedelická hudba“. Všichni herci mají černá trika a černé volné kalhoty, všichni šíleně nalíčení.)

Scéna 1

OTO, OTEC, INKA, DAN

(Oto a Otec chvíli mlčky sedí na svých židlích.)

OTO: Provence, ach Provence! Co je to za sílu, která

mne nutí sžírat se tichou samotou. Také jste tak sám, Budinski?

Otec: Ano.

Oto: Ve spárech hnůj a milostivý třpyt, říkával básník Vsevolog Marsef. A jak tančil! Jako bůh! Tančíte rád, Budinski?

Otec: Ano.

Oto: Tančírny se u nás otvírají v noci. U vás taky, Budinski?

Otec: Ano

Oto: Jo, vandr! Vždycky jsem boty vyglancoval lojem a už to jelo. A na torny jsem obul nové řemeny. To kvůli kryšám. Už jste snídal, Budinski?

Otec: Ano.

Oto: To je dobře. Fanyinka říkala, že v Podluží se zase střílí. Paf, paf, paf, paf!

Inka: *(Doktorka Zoša „vejde“ stylem gestapačky, velmi červeně zmalované čelo, vysoké boty, v ruce jezdecký bičík a blok.)* Uklidněte se, Kovalski. Projedeme si docházku. Lešek.

Oto: Ano.

Inka: Somrančik.

Oto: Ano.

Inka: Budinski.

Otec: Ano.

Inka: Ale já vás tady nemám, pane Budinski. Máte karavan, že pane Budinski?

Otec: Ano.

Inka: No, sláva! Tak dál: Mytnik.

Oto: Zde!

Inka: Kraviak.

Oto: Zde!

Dan: *(Klimek „vejde“)*
Paní doktorko, koně se zase utrhli.

Inka: Zatraceně. Musím tam jít. Klímku, postarejte se tady o ty sochy. A nebojte se jich, jsou kamenné.

Dan: Doktorko, koně se utrhli.

Inka: Nejsem hluchá. Zato tihle dva ano. Řekněte jim, co je čeká, když nevrátí ty míče. Ale tak, aby to pochopili. *(„Odejde“.)*

Dan: *(Strhujícím způsobem vykládá znakovou řečí. Po první znakové replice upadají oba starci do nepředstavitelného smíchu. Do toho se „vrátí“ Inka.)*

Inka: Koně jsou uvázaní. Co je to tady za bordel, Klímku?! Vy jste snad zešíle!

Dan: Vysvětloval jsem.

Inka: Už toho mám dost. Nejdřív koně a pak vy dva!

Oto: Koně, kde jsou mí koně?!

Inka: *(Kleká do lidí, velké drámo.)* Ach, bože, vždyť je to můj otec! Vždycky jsem se bála tohoto okamžiku a on přišel teď, když jsem tak dětsky bezbranná. *(Plazí se k němu po kolenou.)* Tatínku, prosím vás, odpusťte!

Oto: Dvacet let čekám, až se na louce urodí ocúny, aby se v nich vykoupali moji koně. Nedočkal jsem se. Budinski, jdeme. *(Bere Otce za ruku, odcházejí, Oto za sebou vleče Inku po zemi.)*

(Tma, předěl před finále, tajemná hudba)

Scéna 2 – tatáž scéna

MAJA, KÁJA, EVA, LÍDA

(Změna původních „symbolů“ na „symboly utrpení a sexu“, herci dělají vše, jak Borec chce.)

MAJA: *(kývá se sedíc na židli, nepřítomný pohled jako po heroinu)* Jako mladá jsem často sedávala poblíž stájí na lodžském předměstí Hyžel. Okolo chodili zpocení osmahlí muži a někteří z nich vodili hřebce. Koně jsem měla vždycky ráda. Voněli senem a sladkým pižmem. Byli bujní a nedočkaví.

KÁJA: *(Na židli, hlas tak zastřený a temný, až nemůže mluvit.)* Ti koně mi zůstali zataveni v duši. Vždycky se mi vybavili, kdykoli jsem se později oddávala mužům. Bývalo to i několikrát denně a bylo to za peníze.

MAJA: Právě pátého června mě u stájí potkal Kovalski a odvedl si mě do svého veřejného domu. Okolo duněla vesna a na pianě sedávala stará Zdislava. Tam jsem pracovala devět let. *(Pokus o hýbnutí nadrem)*

KÁJA: Devět černých bolestivých let.

MAJA: Lodžští kupci byli suroví. Páchli zubrovkou a mluvili sprostě. Například Zbyšek, obchodník s koňmi. Vždycky přijel k nevěstinci v kočáru a volal: Koně, kde jsou moji koně?!

EVA a LÍDA: *(Vřítí se jako o život, velký „dramatický“)*

projev, vzadu za páskem zíněné ocase.) Haló, už se řítíme, vedeme koně, vraníky, isabely, hnědáky a plaváky, volali cigáni a jejich stádo koní vtrhlo přímo do ulic města. (Zastaví mezi Majou a Kájou. Maja a Kája vylezou na židle. První tři ženy odřikávají s nečekaným vzdorem známou svlékací repliku, ale ani je nenapadne se svlékat.)

MAJA: Zvedli mě na rozviklaný stůl. Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

KÁJA: Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

LÍDA: Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

EVA: Stop! *(Přejde dopředu k publiku.)* Na tomto místě, vážení diváci, mají se všechny čtyři zdrogované Igněžky svlíknout. Nebojte, nepřijdete o to. Než ale k velkému finále dojde, máme pro vás překvapení: Osobně vám představíme autora naší hry, amerického dramatika, Roona Williama Allwaise.

BOREC: *(Zděšeně křičí zezadu.)* Opona! Opona!!

LÍDA: *(Přejde též dopředu k publiku.)* Představíme vám i režiséra představení, Čecha Vildu Zahálku, který se teď vzadu snaží zavřít oponu.

BOREC: *(Řve.)* Opona!!!

EVA: Ale nezavře, nemá kliku. Tu mám já! *(Ukáže kliku.)* Pane režisére, pojdte se ukázat, publikum si vás žádá! Prosím potlesk!

Scéna 3

- MAJA, KÁJA, EVA, LÍDA, OTO, OTEC, DAN, BOREC)
(Borec, naoko ochotně, vyleze, vytlačován zprava ze zákulisí Otou a Otcem. Zleva vejde Dan. Eva a Lída v roli reportérek, Borec mezi nimi zprvu reaguje rádoby frajersky a bohorovně.)

EVA: Hallo, Mr. Allways!

BOREC: *(anglicky)* Hi!

EVA: Přišel jste mezi nás, prosté ochotníčky, abyste nás vytrhl z venkovské šmíry. Je tomu tak?

BOREC: *(blahosklonně)* No tak, snažím se...

LÍDA: Myslíte, že naše publikum vám rozumí?

BOREC: *(„velký režisér“)* Jsem o tom přesvědčen.

EVA: A co když někteří ne? Co s nimi? Neměl by takový slabý divák radši táhnout domů na televizi?

BOREC: Ne, naopak, jsem rád, že jsou tady.

LÍDA: Ano? To vás světí. A jak naše venkovská děvčata, líbí se vám?

BOREC: Tak... Musím říct, že ano...

EVA: To jsme si všimli. Při zkouškách jste, mistře, prohlásil, že nahota je významný jevištní prvek. Trváte na tom?

BOREC: Jistěže.

LÍDA: My taky. Takže se svlíkněte, pane Allwaisi.

BOREC: *(střih, zděšení)* Já?!
(Všechny ženy následně Borce velmi intenzivně lámou, až ho úplně zblbnou.)

EVA: Jistěže. Nahý muž přece evokuje dravce a to vy jste.

BOREC: *(upřímně)* Nejsem!

EVA: Svlíkněte se, divák čeká. Ať se můžem svlíknout taky. Holky už jsou úplně nadrženy, že děvčata?

MAJA: *(ze židle)* Ano, rejžo, svlíkni se! Aspoň do půl těla!

BOREC: Nemůžu, jsem nastydlý, mám kašel. *(Kašle.)*

KÁJA: *(ze židle)* Tak kalhoty, jenom do trenýrek. Dyť jsi pěkný chlap!

BOREC: Ne, nejsem, nejsem!

LÍDA: Dělej, Willieme, ty na to máš!

BOREC: Nemám!

LÍDA: Bože, jak já bych se svlíkala!

OTO: *(Houkne zezadu.)* Tož, sokole, gatě dolů.

OTEC: Ano!

(Všichni skandují a tleskají.) Rejža, rejža, rejža, rejža...!!!

BOREC: *(Podlehne ovacím a s gestem: „Jak chcete, já si to můžu dovolit“, spustí kalhoty. Měl by to být strašný pohled, např. modré tričko zastrčené do brčálových slipů, s vyčuhujícími konci na stehnech.)*

Scéna 4

MAJA, KÁJA, EVA, LÍDA, OTO, OTEC, DAN, INKA

INKA: *(Vbíhá na scénu, vytrhne Evě kliku a opravdu upřímně k Borci.)* Tohle přece nemůžete! Vilíčku, já tě miluju!

BOREC: Ty jsi upadla, tamhle sedí moje žena! *(Vytrhne jí kliku a uteče.)*

EVA: Vidiš, Inko, je to srab.

LÍDA: Dravec.

EVA: Jasně. No, Lído, já myslím, že toho přízemního Hubače můžeš klidně vytáhnout, že jo, děcka?

OTEC: Ano! (Všichni postupně souhlasně tleskají a přitakávají.)

LÍDA: Tak jo. A Otče, až najdu tu vaši placatici, tak si na to cvaknem.

EVA: Tak, holky, a jdem na ten štryptejs, já totiž žádná puritánka nejsem! Hudba!

(Zazní výrazová hudba, ženy se postupně velmi lačně svlékají.)

MAJA: (Na židli, strhává si halenu a pod ní má tílko.) Zvedli mě na rozviklaný stůl. Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

DS Žlutičan Žlutice / Jaromír Břehový: Rejžák z Prahy. Foto: Ivo Mičkal.

KÁJA: (Na židli, strhává si halenu a pod ní má tílko.) Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

LÍDA: (Strhává si halenu a pod ní má tílko.) Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

EVA: (Strhává si halenu a pod ní má korzet.) Kupci stáli okolo a já se musela svlékat.

(Inka podléhá davovému šílenství a chce se taky svléknout, Oto jí v tom rázně zabrání.)

OTO: Běčko se nesvlíká!

DAN: (Případný potlesk zastaví strašným máváním rukama.) Tma, opona, konec!

TMA A KONEC

DS Žlutičan Žlutice / Jaromír Břehový: Rejžák z Prahy. Foto: Ivo Mičkal.

dramaturgický pozorník

Novinky světové dramatiky

Kossi Efoui

Převozníkův malý bratr

Procházka s anonymními sousedy

S použitím stati **Lucie Němečkové**, která je součástí knižního vydání dramatického textu a www.afrology.com a www.lesfrancophonies.com dramaturgický pozorník připravila

Pavλίna Schejbalová

Kossi Efoui

Internetový vyhledávač vám po zadání autorova jména nabídne dlouhý seznam odkazů, většinou ve francouzštině, a tak (možná) s udivením zjistíte, že

jde o autora celkem známého a uváděného v různých koncích světa. Přitom je to ale člověk těžko zařaditelný a uchopitelný, stejně jako, myslím si, jeho hry.

Narodil se roku 1962 v Togu a v rodné zemi vystudoval filozofii na univerzitě v Beninu. Snil spíš o dráze tanečníka, tělo mu připadalo svobodnější než slova... Ale zajímal se o řadu myšlenkových směrů, o filozofii antickou, před Sokratovskou, stejně jako o buddhismus anebo psychoanalýzu. Jenže právě slovo způsobilo v jeho životě zásadní zvrát. „Narodil jsem se v roce 1962 do společnosti, která v roce 1963 uskutečnila krvavý státní převrat. V roce 1967 se generál Eyadéma dostává skutečně k moci. Později, když si vše uvědomím, je mi z toho nanic. A právě v té chvíli jsem začal na kousek papíru klást slova vedle sebe, abych se ze všeho vypsál. Všechno jsem zpochybňoval...“ Právě kvůli svému „podvratnému“ psaní opustil Kossi Efoui Togo a žije na předměstí Paříže. Říká o sobě, že je Afričan. „Jsem občanem Afriky, která zatím neexistuje.“

Svou první hru Carrefour (Křižovatka) napsal Efoui ve dvaceti sedmi letech. Křižovatka je symbolickým místem konfrontace tří životních postojů. Kterou cestou dál? Setrvat na místě ve vzpomínkách, utéci vstříc nejisté budoucnosti nebo zůstat loajální a v relativním bezpečí? Hra získala hlavní cenu na Divadelní africké soutěži 1989 a její autor se stal rázem vyhledávaným v Africe i Evropě.

Dramatická tvorba Kossi Efouiho je velmi různorodá, stejně jako jeho tvorba prozaická. (První román La Polka byl vydán roku 1998 v Paříži.) Zvláštním způsobem pracuje s jazykem, který je poetický, snový, lyrický, ale nikoli bez humoru. Říká, že slovo je pro něj maskou, lze se za něj schovat. A stejně pojímá i postavy. Někdy připomínají loutky, figuriny, které evokují určité téma. I proto je těžké jednoduše postihnout příběh Efouiho her.

Souborné vydání dvou her představuje dva svým způsobem naprosto odlišné druhy textu. Ve smyslu nakládání s „materiálem“, tj. slovem. Dalo by se říci, že zatímco v prvním textu se z abstraktních slov a vět pomalu skládá smysl, v textu druhém jsou slova a věty natolik konkrétní, až upozorňují na svou naprostou nesmyslnost.

Převozníkův malý bratr

Překlad: Z francouzského originálu Le petit frère du rameur (Édition Lansman, Charleroi 1995) přeložil **Michal Lázněvský**.

Osoby: 2 muži (Kid, Marcus) a **1 žena** (Magui). Věk postav nejspíš mladší střední.

Místo děje: Byt. Náznaková scéna.

1. část. Odehrává se na pozadí převratných událostí („Jednotka teďka postupuje rozvalinami města...“). Nejprve dialog mezi Marcusem a Maguií, později se připojí Kid. Jako bychom vstoupili přímo do situace. Žádná expozice, žádná „předehra“. Téměř žádné poznámky, vysvětlivky pro inscenátory. Dialog-trialog plyne a nám se postupně odkrývají některé motivy, souvislosti. Zemřela Kari. Zabíla se. Byla to zřejmě blízká osoba všech zúčastněných. Možná jsou všichni účastní rodina. Možná jsou v obsazeném městě, v rozbitém městě, kde se dá žít jen těžko. Ale je ještě místo, kde se žije možná mnohem hůř. Tam má být Kari pohřbena. Možná. Možná taky ne. Magui to nechce. Jedinou konkrétně jmenovanou zemí je Turecko. Proč právě ono? Neví se, proč se Kari zabíla. Nikde se o její smrti nepsalo. Mrtvou má odvézt Převozník. Nikdo pořádně neví, kdo to je. (Kid: *Když se dozvíš, že nějakej chlap, kdysi, když Marley začínal, s ním brnkal na basu, pak se málem stal prezidentem několika republik a nakonec se z něj stal velký kněz voodoo v Paříži, tak je to on.*) Tři postavy mluví spolu, každý o jiném. Musí to skončit hádkou.

2. část. Magui promlouvá ke Kari, nejspíš vše píše do deníku. Jako by se bála konce světa, jako by ho předvíдалa. Marcus a Kid čtou každý kus novin. Útržky zní jak přeladované rádio. Do jejich výkřiků začnou prolínat

anglická hesla. Zpěv či rap či volný verš? Nakonec to všechno shrnou: „Žádné nové zprávy.“

3. část. Marcus je od začátku posedlý filmem. Příběhy ho fascinují. Možná ani okolnosti této hry nejsou „skutečné“ (uvnitř hry), ale jsou v Marcusově fantazii, filmovými exteriéry. Muži vyhlížení z okna. Převozníka. Pohřební službu? Kari prý není Turkyně, tak proč by měla být pohřbena v Turecku? Turecko nazývají hřbitovem, kam se válka vrátí. Mluví a mluví a Kari mezitím odveze pohřebák. Kid jim pomáhal Ted' všichni tři sledují auto z okna. Najednou vykřikne Magui, že dodávka hoří. Je to ale pravda? Co je v ději skutečnost a co symbol, co postavy vidí a co vidět chtějí? Jsou všichni tři (a byla i Kari) uprchlíci z Turecka, které do Francie přivedl převaděč Převozník? A kdo je jeho malý bratr? Hra vzbuzuje a vzbuzovat jistě chce spoustu otázek. Jisté je, že jako inscenátoři budete muset aspoň na některé najít odpověď.

Procházka s anonymními sousedy

Monolog pro darmošlapa

Překlad: Z francouzského originálu La Balade des voisins anonymes (Éditions Paroles d'Aube, Grigny 1998) přeložil **Jan Tošovský**.

Osoby: 1 muž neurčitěho věku (Darmošlap).

Místo děje: Chodník. Hromada kuliček z modrého papíru.

Darmošlap nejprve hraje hru Tíše, někdo jde... Ale nikdo se neobjeví. A tak muž sbírá kuličky z papíru. Jsou to zmuchlané formuláře, dotazníky, reklamní letáky atp., které všichni dostáváme chtíc nechtíc do poštovních schránek. Některé jsou realistické, některé až absurdní. Darmošlap smotky rozbaluje, čte úryvky a na jejich základě rozvíjí úvahy a etudy. Postupně se absurdita úryvků zvyšuje ruku v ruce s formou jejich podání. Darmošlap čte jeden dopis dokola, dokola, dokola a potom mizí.

Darmošlap: /.../ *Poradní komora, podepíšou se Poradní komora nebo Asociace pro život a rozvoj, nebo Dovolená Vašich snů, ale já vím, že jsou to pořád ti samí, Anonymní sousedi; jsou to ti samí, co se podepisují Kolektiv, když vylepí do dvora úřední vyhlášku se slovy zvýrazněnými lahodivou zelenou barvou, přesně vypočítanou, aby nejdřív přitáhla pohled a pak, jakmile je člověk dost blízko, praštila rovnou do očí, aniž by poškodila řasy. /.../ Vážená paní, vážený pane, poslední průzkum mezi rezidenty ukázal, že 65 procent našich stálých členů, mezi něž patříte, je hluboce přesvědčeno, že se jich záměrně straníte. Jak nepochybně víte, tato vaše vědomá volba vás odsuzuje k vypovězení. A nyní pozorně čtete následující. Mohl by to být příští dopis, který dostanete: (Vezme kuličku papíru. Rozbalí ji. Čte.) Vážená paní, vážený pane...*

Texty her vyšly knižně, vydal je Divadelní ústav v Praze roku 2005 v edici Současná hra. Souborné vydání lze objednat na adrese: Divadelní ústav, knihkupectví Prospero, Celetná 17, 110 00 Praha 1, tel./fax: 224 809 156, e-mail: prospero@divadlo.cz, <http://www.divadlo.cz/prospero>. Cena 80,- Kč.